

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

www.dla.go.th

คู่มือแนวทาง

การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์สัตว์

คำนำ

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการเลี้ยงดูสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ โดยการจัดตั้ง “สถานสงเคราะห์สัตว์” เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับการให้ความช่วยเหลือหรืออภิบาลสัตว์ที่ถูกทอดทิ้ง สัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ สัตว์ที่ถูกทารุณกรรมสัตว์ที่เจ้าของเสียชีวิต สัตว์ที่มีเจ้าของแต่สภาพแวดล้อมการอยู่อาศัยของสัตว์กระทบต่อประชาชนโดยรอบ หรือสัตว์ที่เจ้าของไม่ประสงค์จะเลี้ยงดูอีกต่อไป ให้สามารถดำเนินการเบิกค่าใช้จ่าย ในการกักสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์และตามระเบียบกฎหมาย คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาสัตว์จรจัดหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากโรคระบาดของสัตว์ที่แพร่เชื้อสู่มนุษย์ได้อย่างเป็นระบบ

ดังนั้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับการดูแล ช่วยเหลือ คัดกรอง และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ในสถานสงเคราะห์สัตว์อย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงได้จัดทำคู่มือ “แนวทางการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์สัตว์” ขึ้น โดยได้รับความร่วมมือด้านข้อมูลทางวิชาการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องจากกรมปศุสัตว์และกรมควบคุมโรค ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

พฤษภาคม 2562

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1	บทนำ	
	1. ความเป็นมา	1
	2. สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากปัญหาสุนัขจรจัด	3
บทที่ 2	การขับเคลื่อนการดำเนินงานโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น	
	1. การขับเคลื่อนการดำเนินงานโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น	7
	2. แผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การขับเคลื่อนงานโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น	8
	3. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์	11
บทที่ 3	บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดสวัสดิภาพสัตว์	
	1. การทอดทิ้งสัตว์ในที่สาธารณะ	21
	2. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562	22
	3. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	31
	4. บุคลากรผู้ดูแลสถานสงเคราะห์สัตว์	31
บทที่ 4	แนวทางการปฏิบัติที่ดีสำหรับสถานสงเคราะห์สัตว์	
	1. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติที่ดีสำหรับสถานสงเคราะห์สัตว์	32
	2. ข้อเสนอแนะในการให้อาหารสุนัข	37
	3. ตัวอย่างการบริหารจัดการสุนัข	42
	- ศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัด เทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี	42
	- แนวทางการดำเนินการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ตามโครงการ Thailand Rabies Awards 2018 รางวัลชนะเลิศ ประเภทเทศบาล เทศบาลเมืองกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	46
	- แนวทางการดำเนินการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ตามโครงการ Thailand Rabies Awards 2018 รางวัลชนะเลิศ ประเภทองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุ้ง จังหวัดมหาสารคาม	49
	- การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์สัตว์ของสมาคมพิทักษ์สัตว์ (ไทย)	51
	- เทศบาลเมืองหัวหิน โดยมูลนิธิศูนย์รักษาสุนัขหัวหิน ในพระบรมราชูปถัมภ์	57
บทที่ 5	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	60
ภาคผนวก		
บรรณานุกรม		

บทนำ

1.

ความเป็นมา

ปัญหาสัตว์ถูกทอดทิ้งในที่สาธารณะส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ ทั้งนี้ ปัญหาการทอดทิ้งสัตว์ได้เกิดเฉพาะสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของเท่านั้น แต่รวมถึงกรณีเจ้าของสัตว์ไม่เลี้ยงหรือไม่ได้ จัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์เลี้ยงอย่างเหมาะสมย่อมถือเป็นการทอดทิ้งสัตว์ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ประชาชนทั่วไป ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางธรรมชาติและการแพร่ขยายพันธุ์ของสัตว์เลี้ยงและสัตว์จรจัด ซึ่งเมื่ออยู่รวมกันมักจะแพร่พันธุ์และเป็นแหล่งรวมของเชื้อโรค มีการแพร่กระจายของโรคจากสัตว์สู่สัตว์ และแม้แต่สู่มนุษย์ ทั้งนี้ สัตว์เหล่านี้หากไม่มีการทำหมันถาวรก็จะมี การขยายพันธุ์เพิ่มขึ้น และมีการขยายที่อยู่อาศัยไปตามแหล่งอาหาร เช่น ที่ทิ้งขยะสาธารณะ ทำให้มีการขยายพื้นที่ไปพร้อมกับการเพิ่มจำนวนของสุนัขจรจัดมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ปัญหาสุนัขจรจัดจึงเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อคนในสังคม เพราะในปัจจุบันมีจำนวนสุนัขจรจัดจำนวนมากในชุมชน/หมู่บ้านและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สุนัขจรจัดจำนวนมากได้ก่อให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อมและสาธารณสุข

สุนัขอาจแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

1. สุนัขมีเจ้าของหรือสุนัขที่อยู่ในครัวเรือน หมายถึง สุนัขที่มีผู้รับผิดชอบได้รับการเลี้ยงดูจากเจ้าของบ้านหรือสมาชิกที่อยู่ในครอบครัว ได้แก่ การให้อาหาร การให้ที่อยู่อาศัย การดูแลสุขภาพและการรับผิดชอบต่อการกระทำของสุนัขที่ตนเลี้ยงไว้
2. สุนัขกึ่งจรจัดหรือสุนัขกึ่งมีเจ้าของ หมายถึง สุนัขตามชุมชน ตามท้องถนนหรือสถานที่ต่าง ๆ ที่มีคนให้อาหารด้วยความสงสาร หรือให้ที่อยู่อาศัย
3. สุนัขไม่มีเจ้าของ หรือสุนัขจรจัด หมายถึง สุนัขไม่มีเจ้าของ ไม่ได้อยู่อาศัยภายในบ้านเรือนและไม่มีเจ้าของดูแลรับผิดชอบ มีความอิสระตามธรรมชาติในการดำรงชีวิต

ปัญหาสุนัขจรจัดถือเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญ ส่งผลกระทบต่อประชาชน ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนสุนัขจรจัดจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในชุมชน/หมู่บ้าน โดยที่สุนัขจรจัดได้ก่อให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อมและสาธารณสุข สุนัขจรจัดแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สุนัขมีเจ้าของแต่เจ้าของสุนัขขาดความรับผิดชอบ ควบคุมดูแล สุนัขมีความเป็นอยู่อย่างอิสระ ในห้วงเวลาใดเวลาหนึ่ง สามารถก่อให้เกิดปัญหาได้เช่นเดียวกับสุนัขที่ไม่มีเจ้าของ
2. สุนัขที่มีผู้ให้อาหาร แต่ไม่มีผู้รับผิดชอบควบคุมดูแล สามารถใช้ชีวิตได้อย่างอิสระ
3. สุนัขไม่มีเจ้าของ ซึ่งไม่มีผู้ใดควบคุมและสามารถใช้ชีวิตได้อย่างอิสระ

สุนัขจรจัดส่วนใหญ่ คือ สุนัขบ้านหรือสุนัขที่มีเจ้าของ โดยเจ้าของเป็นผู้นำไปปล่อยหรือทิ้งด้วยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม สุนัขเหล่านั้นได้กลายเป็นสุนัขจรจัดต้องดำรงชีวิตและแพร่พันธุ์ตามธรรมชาติ ทำให้สุนัขรุ่นต่อมาเป็นสุนัขจรจัดตั้งแต่กำเนิด และมีจำนวนมาก รวมทั้งมีแนวโน้มมากขึ้น ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุดังนี้

สาเหตุที่มาของสุนัขจรจัด

เจ้าของสุนัขขาดจิตสำนึกรับผิดชอบ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัขที่ถูกต้อง ไม่มีการควบคุมการขยายพันธุ์ของสุนัข ไม่มีการหาขนาดพื้นที่ที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการเลี้ยงสุนัข หากสุนัขไม่สวยงามไม่น่ารัก สุนัขเจ็บป่วยจนเกิดเป็นภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลและรักษา หรือสุนัขมีนิสัยดุร้ายขึ้น จึงนำสุนัขไปปล่อยหรือทิ้งตามสถานที่สาธารณะต่าง ๆ

สุนัขที่มีเจ้าของพลัดหลงออกจากบ้าน

หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าของสุนัขไม่มีการควบคุมและป้องกันการผสมพันธุ์ของสุนัข เช่น ไม่มีการทำหมัน ทำให้สุนัขมีจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

การขาดความรับผิดชอบของผู้เพาะพันธุ์และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับพันธุ์สัตว์

ผลกระทบ

1. ผลกระทบทางสาธารณสุข สุนัขจรจัด เป็นพาหะสำคัญของโรคพิษสุนัขบ้าและเป็นโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน ซึ่งคร่าชีวิตคนเป็นประจำทุกปี

2. ผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อม

2.1 ภาวะทางเสียง เช่น เห่า/หอน สร้างความรำคาญ

2.2 สร้างความสกปรก เช่น อุจจาระและคัสซียะ

2.3 ภาวะทางสายตา เช่น สุนัขจรจัดเจ็บป่วย

ทรมาน ทรมาน

3. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เช่น รัฐบาลต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการจัดการกับสุนัขจรจัดเป็นจำนวนมาก เช่น การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพื่อนำเข้าวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในคนและสุนัขและกรณีที่ถูกสุนัขจรจัดกัดด้วย

4. ผลกระทบต่อสุนัขจรจัด เช่น เสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บบนถนน เป็นโรคต่าง ๆ เกิดภาวะขาดอาหารและหวาดระแวง ถูกกำจัดด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ยาเบื่อและฉีดยาให้ตาย ถูกคนขับไล่ และรังแกและอาจถูกจับไปเป็นอาหารของคนที่ยากจน

2.

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากปัญหาสุนัขจรจัด

สุนัขจรจัดส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น ผลกระทบจากการที่ประชาชนโดนสุนัขกัดหรือทำร้าย หรืออันตรายจากโรคต่าง ๆ ที่เกิดจากสุนัขหรือสุนัขเป็นพาหะ โดยเฉพาะโรคพิษสุนัขบ้า สำหรับสถานการณ์ที่เกิดจากโรคพิษสุนัขบ้าในคนและในสัตว์ มีดังนี้

2.1 สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในคน

สถานการณ์การระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทย พบว่า มีผู้ป่วยและเสียชีวิตสูงสุด ในปี พ.ศ. 2523 จำนวน 370 ราย หลังจากนั้นจำนวนผู้เสียชีวิตลดลงตามลำดับ โดยลดลงเหลือ 180 ราย ในปี พ.ศ. 2533 และ 50 ราย ในปี พ.ศ. 2543 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2551 เหลือเพียง 9 ราย และเพิ่มขึ้นเป็น 24 ราย ในปี พ.ศ. 2552 และ 15 ราย ในปี พ.ศ. 2553 จากนั้นแนวโน้มจำนวนผู้เสียชีวิต

ลดลงเหลือปีละต่ำกว่า 10 ราย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2558 มีผู้เสียชีวิต 8,5,5,6,5 ราย ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2559 มีรายงานผู้เสียชีวิต 14 ราย ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ 3 ราย จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดตาก จังหวัดละ 2 ราย จังหวัดสงขลา จังหวัดระยอง จังหวัดเลย จังหวัดสระแก้ว จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดชลบุรี และกรุงเทพมหานคร จังหวัดละ 1 ราย โดยมีเพศชายร้อยละ 78.6 อายุเฉลี่ย 57 ปี (18-75 ปี) การกระจายของโรคพบผู้เสียชีวิต ด้วยโรคพิษสุนัขบ้าได้ตลอดปี

สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้า ในปี พ.ศ. 2561 มีผู้เสียชีวิตจำนวน 17 ราย ในพื้นที่ 14 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดระยอง จังหวัดสงขลา (จังหวัดละ 2 ราย) จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดตรัง จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดพัทลุง จังหวัดหนองคาย จังหวัดยโสธร จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดตาก และจังหวัดสุราษฎร์ธานี (จังหวัดละ 1 ราย)

**ในปี พ.ศ. 2554 จำนวนผู้ป่วย/ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าค่อนข้างคงที่
เกิดจากปัจจัยสำคัญ คือ**

- การละเลยไม่ไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า หลังถูกสุนัข แมว หรือสัตว์อื่นกัด หรือถูกกัดเป็นแผลเล็กน้อย เนื่องจากคิดว่าเป็นอะไร
- ผู้สัมผัสโรคที่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าไม่ต่อเนื่องและ/หรือไม่ครบชุด จำนวน ๑๗,๘๐๓ คน ร้อยละ ๑๑.๕๗
- พื้นที่การเกิดโรคมักเป็นพื้นที่ที่เคยพบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้ามาก่อน

2.2 สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

ในปี พ.ศ. 2558 สำนักควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์ได้รวบรวมผลการตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้าด้วยวิธี Fluorescence Antibody Technique จากห้องปฏิบัติการของกรมปศุสัตว์ 9 แห่ง ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ 3 แห่ง และสถานเสาวภา สภากาชาดไทย จาก 75 จังหวัด พบว่า มีการส่งสัตว์ชนิดต่าง ๆ ตรวจรวม 8,717 ตัวอย่าง แบ่งเป็นตัวอย่างเพื่อการชันสูตรโรค 924 ตัวอย่าง ร้อยละ 10.59 และเพื่อการรับรองสถานะปลอดจากโรคพิษสุนัขบ้า 7,793 ตัวอย่าง (89.41) ผลการตรวจให้ผลบวก 330 ตัวอย่าง แบ่งเป็นตัวอย่างเพื่อการชันสูตรโรค 320 ตัวอย่าง และตัวอย่างเพื่อรับรองสถานะปลอดจากโรคพิษสุนัขบ้า 10 ตัวอย่าง

สำหรับจังหวัดที่ตรวจพบโรคพิษสุนัขบ้า
สูงสุด 5 อันดับแรก คือ จังหวัดสงขลา 44 ตัวอย่าง จังหวัด
ชลบุรี 36 ตัวอย่าง จังหวัดฉะเชิงเทรา 30 ตัวอย่าง จังหวัด
ปราจีนบุรี 21 ตัวอย่าง จังหวัดสมุทรปราการ 17 ตัวอย่าง
และกรุงเทพมหานคร 25 ตัวอย่าง โดยจำแนกออกเป็น
สัตว์เลี้ยงที่มีเจ้าของ 179 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 54.24

สัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ 126 ตัวอย่าง ร้อยละ 38.18 และไม่ทราบประวัติ 25 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 7.57 ทั้งนี้
กลุ่มที่สามารถแยกอายุได้ พบว่า อยู่ในกลุ่มอายุ 3 – 6 เดือน จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.3 อายุ 6 – 12 เดือน
จำนวน 16 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.84 มากกว่า 12 เดือน จำนวน 112 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 33.93
และไม่ทราบประวัติ จำนวน 201 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 60.90 ในกลุ่มที่ตรวจพบว่า เป็นโรคพิษสุนัขบ้า พบว่า
มีอาการดุร้ายมากที่สุด 175 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 53.03 ซึม 43 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 13.03 และอื่น ๆ
เช่น เสียงร้องเปลี่ยน ตื่นกลัว ชัก มีน้ำมูกไหล

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคพิษสุนัขบ้า ในปี พ.ศ. 2561 (ข้อมูล ณ วันที่
23 เมษายน 2562) จากตัวอย่างส่งตรวจทั้งหมด 9,275 ตัวอย่าง คิดเป็น ร้อยละ 15.83 ใน 54 จังหวัด
สูงสุด 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสงขลา จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดยโสธร
จังหวัดชลบุรี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนชนิดสัตว์ที่พบ
ได้แก่ สุนัข 1,281 ตัว โค 117 ตัว แมว 51 ตัว กระบือ 15 ตัว แพะ 2 ตัว นอกจากนี้ ยังมีม้า กวาง และสุกร
ชนิดละ 1 ตัว ตามลำดับ โดยสัตว์ที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าจะมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม เมื่อเชื้อไวรัสพิษสุนัขบ้า
เข้าสู่ระบบประสาท ถ้าเป็นสุนัขจะแสดงอาการ ดุร้าย กัดแทะสิ่งของ โดยไม่เจ็บปวด ตัวแข็ง กระวนกระวาย
เมื่อเข้าสู่ระยะอัมพาต สุนัข จะลั่นห้อย น้ำลายไหล คล้ายกับมีของติดคอ ลุกไม่ได้ และตายในที่สุด ส่วนในแมว
มักหลบในที่มืด และอาการเช่นเดียวกับสุนัข ซึ่งจะสามารถแพร่เชื้อโรคได้นาน 1-7 วัน ก่อนเริ่มแสดงอาการป่วย
และตลอดเวลาที่แสดงอาการ โดยจะขับเชื้อโรคออกมาจากน้ำลายจนถึงตายรวมแล้วประมาณ 10 วัน

จากการสำรวจจำนวนสุนัขและแมวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ (ข้อมูล ณ วันที่
13 มีนาคม 2561) พบว่า มีจำนวนสุนัข 6,588,469 ตัว และเป็นแมว จำนวน 2,521,011 ตัว รวม 9,109,480 ตัว
โดยการสำรวจประชากรสุนัขและแมวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศในระบบ Thai Rabies Net
(ปี 2558-2560)พบว่าในปี พ.ศ. 2559 มีสุนัขทั้งสิ้นจำนวน 6,417,850ตัว แยกเป็นสุนัขที่มีเจ้าของจำนวน

5,879,365 ตัว สุนัขไม่มีเจ้าของจำนวน 528,485 ตัว เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 คิดเป็นร้อยละ 2.13 และในปี พ.ศ. 2559 มีแมวทั้งสิ้นจำนวน 2,235,018 ตัว แยกเป็นแมวที่มีเจ้าของจำนวน 1,945,830 ตัว แมวที่ไม่มีเจ้าของจำนวน 289,188 ตัว เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 คิดเป็นร้อยละ 18.41 สำหรับปี พ.ศ. 2560 (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2560) มีสุนัขทั้งสิ้นจำนวน 6,738,742 ตัว แยกเป็นสุนัขที่มีเจ้าของ จำนวน 6,173,264 ตัว สุนัขที่ไม่มีเจ้าของ จำนวน 565,478 ตัว และมีแมวทั้งสิ้นจำนวน 2,587,033 ตัว แยกเป็นแมวที่มีเจ้าของจำนวน 2,268,927 ตัว แมวที่ไม่มีเจ้าของจำนวน 318,106 ตัว

ตารางที่ 1 การสำรวจจำนวนสุนัข และแมว (ปี พ.ศ.2558 – 2560)

พ.ศ.	จำนวนสุนัข(ตัว)		รวม	จำนวนแมว(ตัว)		รวม
	มีเจ้าของ	ไม่มีเจ้าของ		มีเจ้าของ	ไม่มีเจ้าของ	
2558	5,812,786	471,561	6,284,347	1,658,076	229,528	1,887,604
2559	5,879,365	528,485	6,417,850	1,945,830	289,188	2,235,018
2560	6,173,264	565,478	6,738,742	2,268,927	318,106	2,587,033

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากปัญหาสุนัขจรจัด

ประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายโรคพิษสุนัขบ้าหมดในปี พ.ศ. 2563 หรือ (ค.ศ.2020) ตามคำเชิญชวนขององค์การอนามัยโลก (WHO) องค์การเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) และองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน ภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนการดำเนินงานโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น

1.

การขับเคลื่อนการดำเนินงานโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น

ด้วยศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ทรงมีพระประสงค์ให้โรคพิษสุนัขบ้าหมดไปจากประเทศไทย ดังนั้นรัฐบาลจึงได้น้อมรับใส่เกล้าฯ สนองพระปณิธาน และนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งที่ 214/2559 ลงวันที่ 29 กันยายน 2559 แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี และทรงมีพระกรุณาธิคุณรับเป็นประธานกรรมการฯ พร้อมพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ ทรงร่วมเป็นรองประธานกรรมการ เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการฯ เห็นผลเป็นรูปธรรม โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการจากสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย และกรม กองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในปี พ.ศ. 2550 องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การควบคุมโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) ได้ตกลงร่วมกันกำหนดเป้าหมายให้ประเทศที่มี

อุบัติการณ์ของโรคจะต้องร่วมมือกันกำจัดโรคพิษสุนัขบ้า ให้หมดไป ภายในปี พ.ศ. 2563 สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ยังคงพบโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในคนและสัตว์ ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุข โดย กรมควบคุมโรค กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมปศุสัตว์ และ กระทรวงมหาดไทย

โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้ร่วมกันจัดทำแผนยุทธศาสตร์การดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน

เป้าหมาย

“ไม่มีคนเสียชีวิตจากโรคพิษสุนัขบ้า”

ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ในปี พ.ศ. 2560 – 2563 ขึ้น เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในประเทศและนอกประเทศ โดยมีเป้าประสงค์ร่วมกันคือ ไม่ให้มีคนและสัตว์ เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าอย่างยั่งยืน รวมทั้ง ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า (Rabies Free Area) เพื่อให้แต่ละจังหวัด นำไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการสร้างพื้นที่ปลอดโรคในพื้นที่ต่อไป

2.

แผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การขับเคลื่อนงานโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น

แผนยุทธศาสตร์การดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ในปี พ.ศ. 2560 – 2563 ได้กำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ 8 ประเด็น ดังนี้

กลยุทธ์

การเฝ้าระวัง
ป้องกัน และ
ควบคุมโรคพิษ
สุนัขบ้า

1

- ส่งเสริมการบูรณาการ การดำเนินงานกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค พิษ สุนัข บ้า ใน สัตว์ ในทุกระดับ
- ส่งเสริมการเฝ้าระวัง โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์
- ส่งเสริมการป้องกันโรค พิษสุนัขบ้าในสัตว์
- ส่งเสริมการควบคุมโรคพิษ สุนัขบ้าในสัตว์ให้ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพ

- ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านโรค พิษสุนัขบ้าอย่างมีประสิทธิภาพ ให้แก่ประชาชน
- ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ
- สนับสนุนการติดตามการสร้าง พื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้าของ ท้องถิ่น
- สนับสนุนกลยุทธ์การรักษาวิจัย และพัฒนา การเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคพิษ สุนัขบ้าในสัตว์

กลยุทธ์

การจัดการระบบ
ศูนย์พักพิงสัตว์
สุนัขบ้า

2

- พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานของศูนย์พักพิงสัตว์และใช้ผลงานวิจัย การพัฒนาระบบมาตรฐานศูนย์พักพิงเป็นแนวทาง และดำเนินการ ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย กรมปศุสัตว์ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน

กลยุทธ์

การเฝ้าระวัง ป้องกัน
ควบคุม และดูแล
รักษาโรคพิษ
สุนัขบ้าในคน

3

- การเฝ้าระวังโรคพิษ สุนัขบ้าในคน
- การป้องกันโรคพิษ สุนัขบ้าในคน
- การควบคุมโรคพิษ สุนัขบ้าในคน

- บูรณาการการดำเนินงาน ร่วมกับเครือข่าย
- การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- วิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์

- จัดทำแผนบูรณาการการเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น

การขับเคลื่อน
การดำเนินงาน
โรคพิษสุนัขบ้า
ในท้องถิ่น

4

- (1) โครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เพื่อการขับเคลื่อนโครงการ สัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า
- (2) โครงการพัฒนาศักยภาพ บุคคลขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในการป้องกัน ควบคุม โรคพิษสุนัขบ้า

- (3) ส่งเสริม นวัตกรรม การป้องกันและควบคุมโรคพิษ สุนัขบ้า
 - จัดอบรมการใช้นวัตกรรมเพื่อ ป้องกัน ควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า
- (4) สนับสนุนการจัดทำระบบ ข้อมูลสุนัข/แมวในชุมชนท้องถิ่น
 - โครงการสำรวจข้อมูลจำนวน สัตว์และขึ้นทะเบียนสัตว์

(ตามโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จฯพระเจ้าอนงนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี)

กลยุทธ์

การประชาสัมพันธ์

5

- สร้างการรับรู้ และความเข้าใจ
- สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาและแสวงหาความร่วมมือ ลดกระแสต่อต้าน
- สร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบเห็นคุณค่าของทุกชีวิต มีความเท่าเทียมกันและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์

การบูรณาการ และการบริหาร จัดการข้อมูล โรคพิษสุนัขบ้า

6

- สนับสนุนการสร้างระบบฐานข้อมูลโรคพิษสุนัขบ้า หนึ่งเดียว (Rabies One Data)
- สนับสนุนการสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ (Incidence Command System, ICS) มีความเท่าเทียมกันและ ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์

การติดตาม และประเมินผล

7

- ตรวจสอบติดตามการดำเนินโครงการที่ดำเนินการในระดับ พื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศและกรุงเทพมหานคร

กลยุทธ์

การพัฒนา นวัตกรรม และถ่ายทอด

8

- การพัฒนานวัตกรรมชีวิตเพื่อควบคุมและป้องกัน โรคพิษสุนัขบ้า
- การพัฒนานวัตกรรมเพื่อการเลี้ยงดูทั้งสัตว์เลี้ยงที่มีเจ้าของ และไม่มีเจ้าของ
- การพัฒนานวัตกรรมศูนย์พักพิงสุนัขจรจัดจัดการถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยี เพื่อการบริหารจัดการสมัยใหม่

ศูนย์พักพิงสุนัขจรจัด

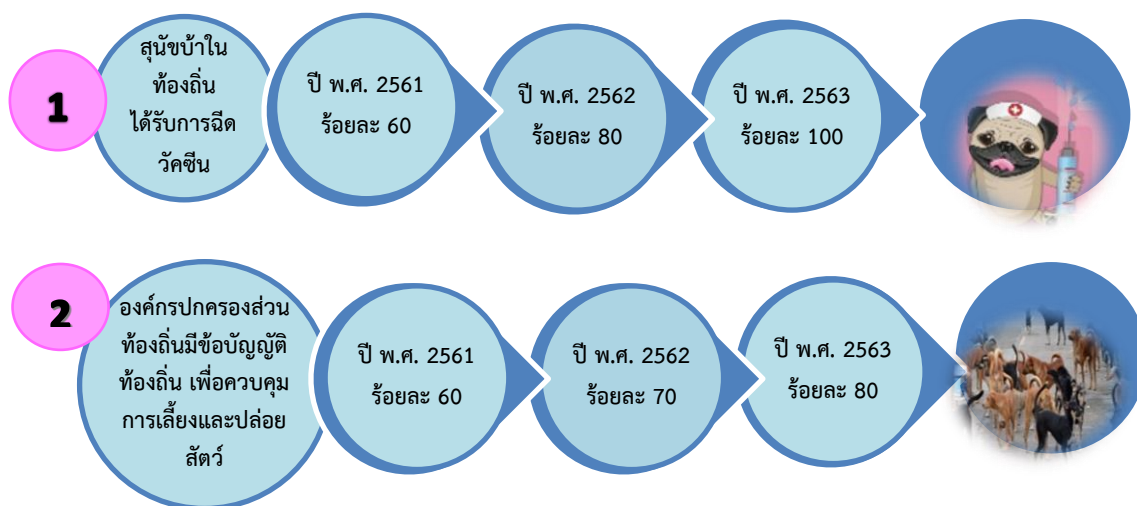
3.

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

ในการที่จะทำให้ประเทศไทยปลอดจากโรคพิษสุนัขบ้าภายในปี พ.ศ. 2563 ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพะเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี และตามทื่องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การควบคุมโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) ได้ตกลงร่วมกันกำหนดเป้าหมายให้ประเทศที่มีอุบัติการณ์ของโรคจะต้องร่วมมือกันกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไป ภายในปี พ.ศ. 2563 คือ การบังคับใช้กฎหมายและข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการควบคุมและวางแผนการควบคุมกำจัดโรค รวมถึงการควบคุมจำนวนสุนัขในที่สาธารณะ ตลอดจนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันให้ยุทธศาสตร์การควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของประเทศบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

3.1 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในยุทธศาสตร์ที่ 4 คือ การขับเคลื่อนการดำเนินงานโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น โดยมีเป้าประสงค์ คือ ไม่พบการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมี 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

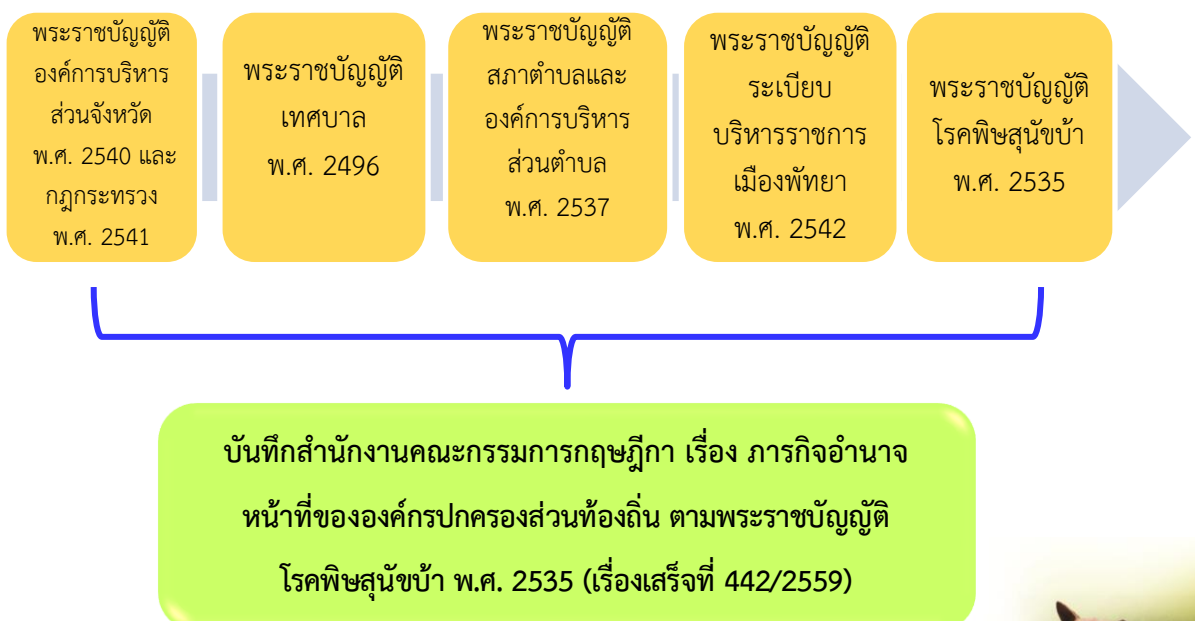

3.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามกฎหมายจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและระงับโรคติดต่อหรืออำนาจหน้าที่ด้านการสาธารณสุขไว้ ประกอบด้วย มาตรา 67 (3) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 50 (4) มาตรา 53 (1) มาตรา 56 (1) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติม และกฎกระทรวง พ.ศ. 2541 (14) ในมาตรา 48 (8) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และแก้ไขเพิ่มเติม และมาตรา 62 (14) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ได้กำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น สัตวแพทย์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไว้

นอกจากนี้ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ภารกิจอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 (เรื่องเสร็จที่ 442/2559) สรุปได้ว่า กฎหมายจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหลายฉบับได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและระงับโรคติดต่อหรืออำนาจหน้าที่ด้านการสาธารณสุขไว้ อีกทั้งบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ได้กำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น สัตวแพทย์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการหลายประการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งเป็นโรคติดต่อตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออีกด้วย

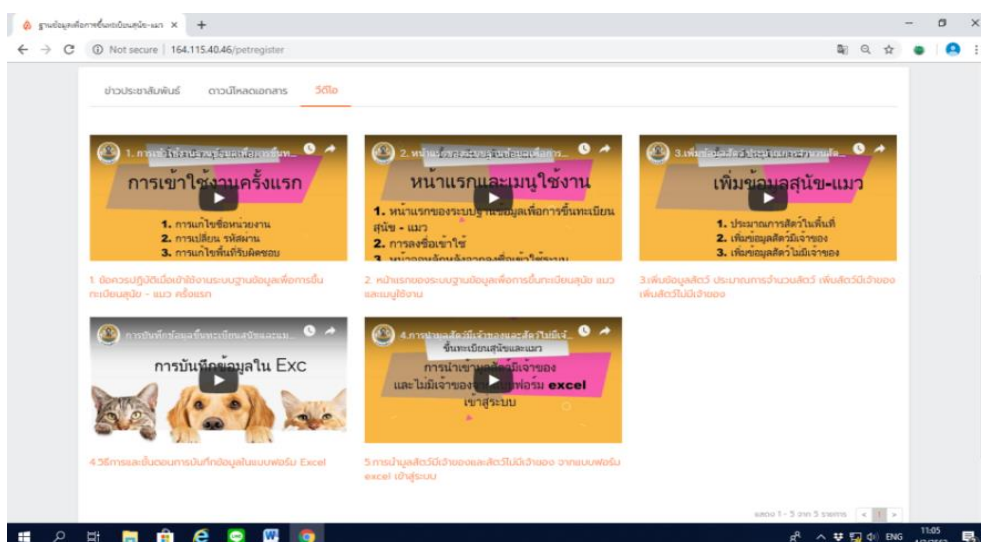

3.3 แนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น ตามโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ในปี พ.ศ. 2563 ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี บรรลุผลสำเร็จ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการ ดังนี้

3.3.1 จัดทำฐานข้อมูลเพื่อการจัดการสัตว์

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจข้อมูลจำนวนสุนัขและแมว ทั้งที่มีเจ้าของ และไม่มีเจ้าของ โดยให้ทำการสำรวจปีละ ๒ ครั้ง ครั้งแรกภายในเดือนธันวาคม และครั้งที่ ๒ ภายในเดือนมิถุนายน แล้วให้บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในระบบ www.thairabies.net ทั้งนี้ สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ คอลัมน์วีดีโอ

3.3.2 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือปรับแผนพัฒนาท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือปรับแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการบรรจุ “โครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า” ซึ่งอาจกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพชีวิตหรือยุทธศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และแก้ไขเพิ่มเติม และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0810.3/ว 5797 ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2559 เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561 – 2564) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และแก้ไขเพิ่มเติม

ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒๒/๒ ในกรณีการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่เกี่ยวกับโครงการพระราชดำริงานพระราชพิธี รัฐพิธี นโยบายรัฐบาล และนโยบายกระทรวงมหาดไทย ให้เป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ส่งร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณา ตามมาตรา ๔๖ ** แห่งพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ด้วย และเมื่อแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เพิ่มเติมหรือ เปลี่ยนแปลงได้รับความเห็นชอบแล้วให้ปิดประกาศให้ประชาชนทราบโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าว

ผู้มีหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาของ อบท.
เสนอเรื่องให้ผู้บริหารท้องถิ่น

เห็นชอบ

เทศบาล/อบจ.

เห็นชอบ

อบต.

เสนอสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

เห็นชอบ

ประกาศใช้
ปิดประกาศภายใน ๑๕ วัน
นับจากวันที่เห็นชอบ

ปิดประกาศให้
ประชาชนทราบโดย
เปิดเผย ๓๐ วัน

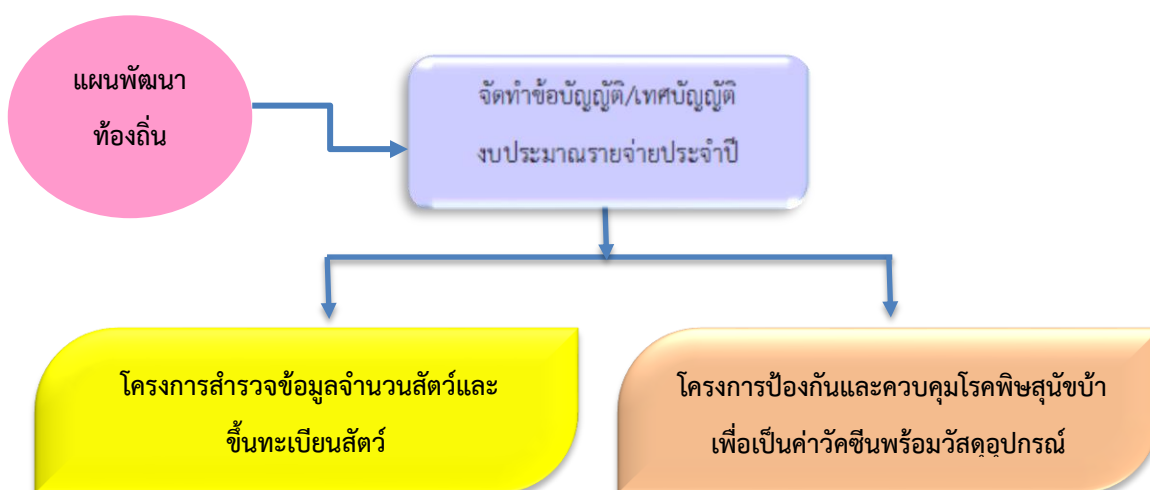
**Change
For Good**
เปลี่ยนเพื่อโลกที่ดีกว่า

3.3.3 การจัดทำเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) การนำแผนงาน/โครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้ตั้งงบประมาณในแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี เพื่อนำไปใช้ในการจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย โครงการสำรวจข้อมูลจำนวนสัตว์และขึ้นทะเบียนสัตว์ตามโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า และโครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าเพื่อเป็นคำวัคซีนพร้อมวัสดุอุปกรณ์ และแผนพับประชาสัมพันธ์ ฯลฯ , รายการค่าวัสดุอื่น ๆ และรายการอื่น ๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม

(2) โครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้ระบุกิจกรรมและค่าใช้จ่ายทั้งหมดตามปีงบประมาณ เช่น รายการค่ายาและเวชภัณฑ์ (ค่าวัคซีนพิษสุนัขบ้า ค่าวัสดุการแพทย์ ค่าใบรับรองการฉีดวัคซีน และเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ฯลฯ) , รายการค่าวัสดุประชาสัมพันธ์ (แผ่นไว้นิลประชาสัมพันธ์)

3.3.4 การตั้งงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการดำเนินโครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในหมวดค่าใช้จ่ายสอยประเภทรายจ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายหมวดอื่น ๆ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2543 โดยให้ตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการดังกล่าว ดังนี้

3.3.5 การฉีดยาคูมก้าเนดหรือทำหมันสัตว์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนับสนุนงบประมาณในการลดจำนวนประชากรสัตว์ โดยตั้งงบประมาณไว้ในหมวดเงินอุดหนุน เพื่อให้หน่วยงานปศุสัตว์จัดทำโครงการมาขอรับการสนับสนุน งบประมาณฯ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559

3.3.6 การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

(1) การจัดหาวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถ จัดซื้อวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้โดยถือปฏิบัติ ดังนี้

(1.1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจำนวนสุนัข และแมวที่ได้จดทะเบียนรวบรวมไว้ในระบบข้อมูลจำนวนสุนัขและแมว และ/หรือขึ้นทะเบียนในฐานะข้อมูลของ Thai Rabies.net ของกรมปศุสัตว์

(1.2) กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีสัตวแพทย์หรือบุคลากรที่ปฏิบัติ หน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานปศุสัตว์ในเขตพื้นที่ เพื่อขอรับ การสนับสนุนบุคลากรและอื่น ๆ สำหรับการรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

(1.3) จัดซื้อวัคซีน เวกซ์แอนด์แอสตุ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและ การบริหารพัสดุภาครัฐ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขาดแคลน บุคลากรในการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

ก. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประสานสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดจัดอบรมบุคลากรหรืออาสาสมัคร เพื่อให้ สัตวแพทย์ออกหนังสือมอบหมายเจ้าหน้าที่ให้ทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ข. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจดำเนินการจ้างเหมาบริการสัตวแพทย์ หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ หรือ ผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ เพื่อดำเนินงานฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า โดยให้ถือปฏิบัติตามหนังสือ กระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0808.2/ว 7120 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2559

(1.4) การประชาสัมพันธ์ให้เจ้าของสัตว์มีความรับผิดชอบต่อสัตว์เลี้ยง โดยการ นำสัตว์เลี้ยงมารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

(2) การฉีดวัคซีนให้สัตว์ ได้แก่

(2.1) สัตว์จรจัดหรือสัตว์ที่อยู่ในสถานที่สาธารณะ เช่น วัด โรงเรียน สวนสาธารณะ ถนน และทางเท้า ฯลฯ สามารถดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้

(2.2) สัตว์มีเจ้าของ

ก. กรณีไม่มีประกาศจากอธิบดีกรมปศุสัตว์ ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 เจ้าของสัตว์ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

ข. กรณีมีประกาศจากอธิบดีกรมปศุสัตว์ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า โดยไม่ต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

ทั้งนี้ ในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ให้นำส่งเป็นรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภทค่าธรรมเนียม โดยไม่ต้องตราข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าว

(3) กรณีพบสัตว์ที่มีอาการของโรคพิษสุนัขบ้าหรือพบตัวอย่างหัวสัตว์ที่ให้ผลบวกต่อโรคพิษสุนัขบ้า (Rabies Case) ในพื้นที่ที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและต้องดำเนินการควบคุมการระบาดของโรค (Ring Vaccine) ควรขอรับการสนับสนุนบุคลากรและวัคซีนจากหน่วยงานปศุสัตว์ ในการดำเนินการควบคุมการระบาดของโรค (Rabies Vaccine) ในรัศมี 5 กิโลเมตรจากสถานที่หรือแหล่งที่พบโรค

3.3.7 การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนทุกช่องทางการสื่อสาร เช่น เสียงตามสาย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ ป้ายโฆษณา แผ่นพับ หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน รถประชาสัมพันธ์ เวทีประชาคม กิจกรรมการอบรม/สัมมนาให้ความรู้ บอร์ดประชาสัมพันธ์และการประชุมประจำเดือนเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น และการนำสัตว์เลี้ยงที่อยู่ในความรับผิดชอบไปรับวัคซีน รวมถึงการปฏิบัติตนเมื่อถูกสัตว์เลี้ยงกัด

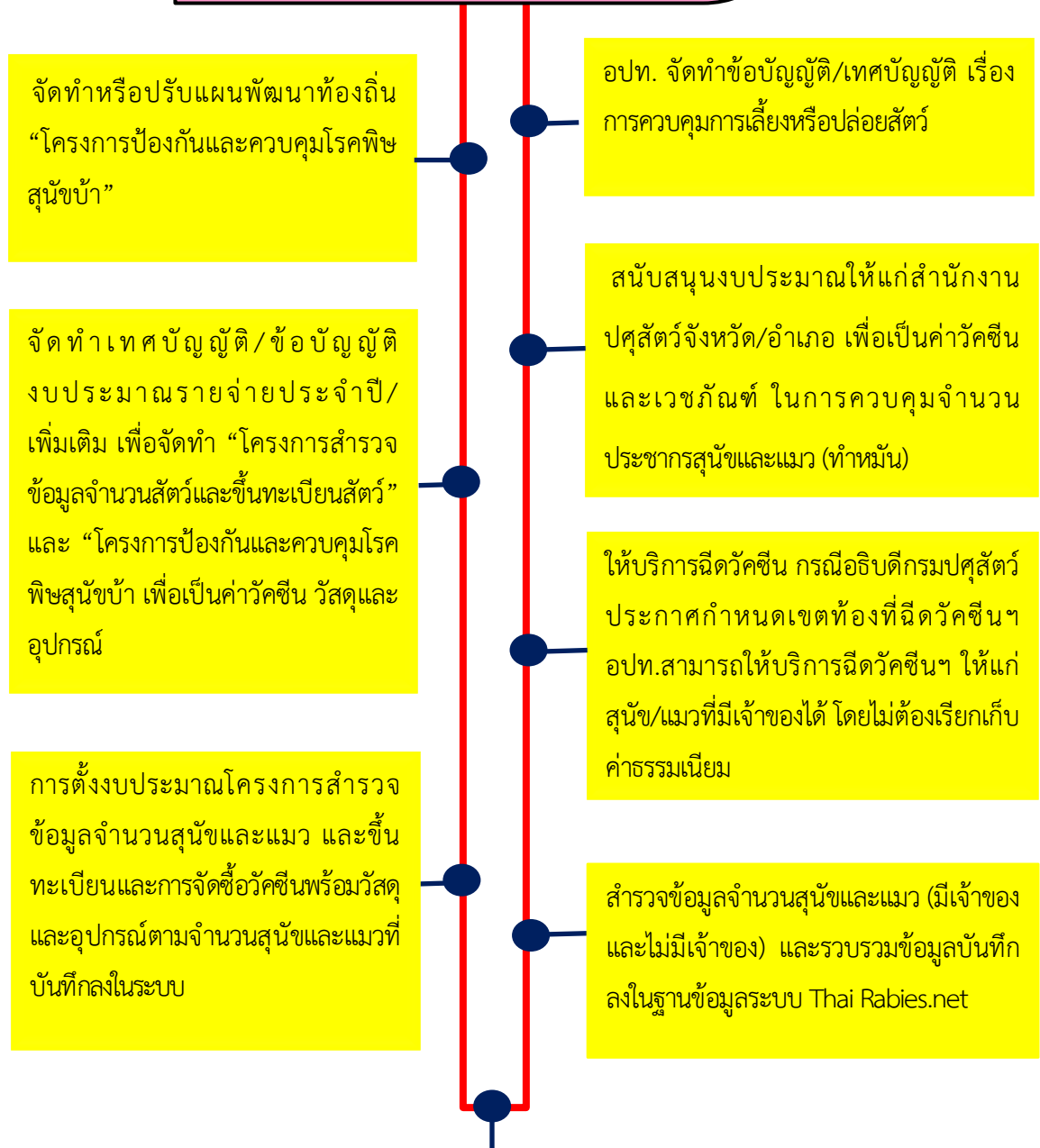
3.3.8 การเข้าร่วมประกวดโครงการ Thailand Rabies Awards

ภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จเจ้าฟ้าฯ กรมพระยานิเวศน์มิ่งถาวร บรมราชชนนี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนิน โครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

กรณีพบสัตว์มีอาการโรคพิษสุนัขบ้า/ผลบวก ในหัวสัตว์ อปท./เจ้าของสัตว์ ประสานไปยัง สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด/อำเภอ และสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด/อำเภอ เพื่อควบคุมการ ระบาดโรค (Ring Vaccination) ในรัศมี 5 กิโลเมตรจากสถานที่/แหล่งพบโรค

บทที่ 3

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดสวัสดิภาพสัตว์

1

การทอดทิ้งสัตว์ในที่สาธารณะ

สถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับการทอดทิ้งสัตว์ในที่สาธารณะ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของสวัสดิภาพสัตว์ในด้านสุขภาพ ความเป็นอยู่ การถูกทำร้ายทารุณกรรมต่อสัตว์ที่ถูกทอดทิ้งและสัตว์ที่เกิดจากการสืบพันธุ์ของสัตว์ดังกล่าว เช่น การวางยาเบื่อตามสถานที่ต่าง ๆ การทำทารุณกรรมโดยการผูกลากไปกักรถบนพื้นถนน หรือส่งสุนัขให้ขวนการค้าสุนัข และปัญหาความแออัดในสถานที่เพาะเลี้ยง สถานกักกันสัตว์ หรือสถานพักพิงสัตว์จรจัดของหน่วยงานของรัฐ และเอกชน ซึ่งบางกรณีเจ้าของสัตว์จะมีการกำจัดหรือทำลายรวมถึงประชาชน ซึ่งเป็นผู้บริโภค ถูกหลอกลวงให้มีการซื้อสัตว์ที่กลายพันธุ์ไม่เป็นไปตามความประสงค์ของผู้บริโภค จึงทำให้เกิดการทอดทิ้งสัตว์เพิ่มมากขึ้น

เนื่องจากสัตว์ดังกล่าวเป็นสิ่งมีชีวิตจึงควรได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกระทำการทารุณกรรมและเจ้าของสัตว์ ซึ่งนำสัตว์มาเลี้ยงจะต้องจัดสวัสดิภาพให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ ทั้งในระหว่าง

การเลี้ยงดู การขนส่ง การนำสัตว์ไปใช้งาน หรือใช้ในการแสดง ดังนั้น เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองตามธรรมชาติของสัตว์อย่างเหมาะสม ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้ว เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2557 ประกอบกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้ว เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 สถานสงเคราะห์สัตว์จึงเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาสัตว์ที่ถูกทอดทิ้งในที่สาธารณะ ซึ่งการจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ในปัจจุบัน ต้องประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญในการจัดตั้งเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ เช่น พื้นที่ในการจัดตั้งโรงเรือนหรือที่กักสัตว์ บุคลากรสำหรับดูแลสัตว์ ค่าใช้จ่ายในการกักสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เป็นต้น

2

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562

ในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มีดังนี้

2.1 คำนิยาม

สัตว์ หมายความว่า สัตว์ตามกฎหมายว่าด้วย

การป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ กล่าวคือ สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดงหรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และ

ให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวงกำหนดสัตว์ควบคุมและระยะเวลาการฉีดวัคซีน พ.ศ. 2560 กำหนดให้สุนัขและแมว เป็นสัตว์ควบคุมตามมาตรา 4

การจัดสวัสดิภาพสัตว์ หมายความว่า การจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วย

การป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ กล่าวคือ การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ

สถานสงเคราะห์สัตว์ หมายความว่า สถานที่
สำหรับการให้ความช่วยเหลือหรืออภิบาลสัตว์ที่ถูกทอดทิ้ง สัตว์ที่
ไม่มีเจ้าของ สัตว์ที่ถูกทารุณกรรม สัตว์ที่เจ้าของเสียชีวิต สัตว์ที่มี
เจ้าของแต่สภาพแวดล้อม การอยู่อาศัยของสัตว์กระทบกับประชาชน
โดยรอบ หรือสัตว์ที่เจ้าของไม่ประสงค์จะเลี้ยงต่อไป

2.2 การกักสัตว์

เพื่อป้องกันและควบคุมสุนัขจรจัดในที่หรือทางสาธารณะ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดให้ทุกพื้นที่เป็นพื้นที่ที่ปลอดสุนัขจรจัดและหากพบเห็นสุนัขจรจัดก็สามารถ
เข้าไปดำเนินการจับเพื่อกักขัง เพื่รอผู้มารับ หรือขายทอดตลาดหรือทำลายได้ตามสมควร และสามารถ
ดำเนินการกับผู้ปล่อยหรือเลี้ยงสุนัขในที่สาธารณะได้
ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 29
กำหนดให้ ท้องถิ่นสามารถกำหนดส่วนหนึ่งส่วนใดหรือ
ทั้งหมดของพื้นที่เป็นเขตควบคุม การเลี้ยงหรือ
ปล่อยสัตว์ อาจกำหนดเป็นเขตห้ามเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์
บางชนิดหรือบางประเภทโดยเด็ดขาด หรือไม่เกิน
จำนวนที่กำหนด และตามมาตรา 30 กำหนดให้

เจ้าพนักงานท้องถิ่นพบสัตว์โดยไม่ปรากฏเจ้าของในที่สาธารณะ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 29 เจ้าพนักงาน
ท้องถิ่นมีอำนาจกักสัตว์อย่างน้อย 30 วัน เพื่รอผู้มารับ หากไม่มีผู้มารับเจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถ
ขายทอดตลาดหรือทำลายได้ตามสมควร และในมาตรา 73 ผู้ฝ่าฝืน มาตรา 29 และ 30 ต้องระวาง
โทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท

สำหรับในเรื่องการควบคุมการเลี้ยงและการปล่อยสัตว์ เพื่อการป้องกันและควบคุม
โรคพิษสุนัขบ้าและเหตุรำคาญ คณะกรรมการสาธารณสุขได้ออกคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข
เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงและการปล่อยสัตว์ เพื่อการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า และเหตุรำคาญ
พ.ศ. 2561 ทั้งนี้ เพื่อให้รายละเอียดของเนื้อหาตัวอย่างร่างเทศบัญญัติและร่างข้อบัญญัติองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในเรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัขและแมว มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ

ลักษณะเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตัวอย่างร่างข้อบัญญัติของคณะกรรมการสาธารณสุข เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำไปปรับใช้ตามความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และภูมิสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง รายละเอียดปรากฏตาม (ภาคผนวก ก)

2.3 การจัดทำทะเบียนสัตว์

เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจับสุนัข เพื่อนำไปเลี้ยงหรือดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี ดังนั้น เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ให้จัดทำทะเบียนสัตว์ที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยให้บันทึกข้อมูลลงในรูปแบบเอกสารไฟล์ตามรูปแบบที่กำหนด (ภาคผนวก ข) โดยมีข้อมูลประกอบด้วย ประเภทสัตว์ (สุนัข/แมว) ชนิด (พันธุ์สัตว์) อายุสัตว์ ตาหนิหรือรูปพรรณเพศสัตว์ วันที่รับเข้า วันที่จำหน่ายออก ประวัติการฉีดวัคซีนและการทำหมัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการสืบค้นประวัติสัตว์เพื่อนำไปดำเนินการต่าง ๆ เช่น จัดหาเจ้าของ จัดหาผู้อุปการะและเสียชีวิต

แบบฟอร์มตัวอย่าง การขึ้นทะเบียนสัตว์ในสถานสงเคราะห์สัตว์

ชื่อ (สถานสงเคราะห์)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาคผนวก ข

ลำดับที่	ข้อมูลสัตว์เบื้องต้น						อายุ		ข้อมูลวัคซีนและคำเตือน				ประวัติการ รักษาโรค	วันที่รับเข้า ออก	วันที่ จำหน่าย ออก	ข้อมูลเจ้าของ			หมายเหตุ
	ประเภท		ชนิด (พันธุ์สัตว์)	ชื่อ/ อัตลักษณ์/ คำขวัญ/พรรณ	เพศ		ปี	เดือน	ประวัติการ ฉีดวัคซีน	วัคซีน ที่ได้รับ (ปี พ.ศ.ทำหมัน)	คำเตือน	ตาย				รับไปเลี้ยง	อื่นๆ ไม่ระบุ		
	สุนัข	แมว			ผู้	เมีย													

หมายเหตุ ชนิด (พันธุ์สัตว์) หมายถึง สุนัขพันธุ์เล็ก สุนัขพันธุ์กลาง สุนัขพันธุ์ใหญ่ ฯลฯ

ชื่อ

ผู้รับทราบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วันที่ เดือน พ.ศ.

2.4 ค่าใช้จ่ายในการกักสัตว์และจัดสวัสดิภาพสัตว์

ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการออกข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติท้องถิ่นในเรื่องเขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ในที่หรือทางสาธารณะแล้ว หากพบสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ และเข้าสู่กระบวนการครบถ้วนตามบทบัญญัติของกฎหมายแล้ว สัตว์นั้นก็ตกเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นสุนัขและแมวที่ต้องมีการดูแลตามความเหมาะสม รวมทั้ง

ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยดำเนินการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีอาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ ตลอดจนมีที่อยู่อาศัย (สถานสงเคราะห์สัตว์) โดยมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

2.5 สถานสงเคราะห์สัตว์

เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข โดยการนำสัตว์ไปกักไว้เพื่อหาเจ้าของสัตว์ แต่หากครบกำหนดระยะเวลาที่สัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

และไม่พบเจ้าของสัตว์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการเลี้ยงดูสัตว์นั้นต่อไปในฐานะเจ้าของสัตว์ โดยจัดที่อยู่อาศัยให้แก่สัตว์ คือ สถานสงเคราะห์สัตว์ ซึ่งในการจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์หากเทศบาลและองค์กรบริหารส่วนตำบลเห็นว่าองค์กรบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่า

การที่เทศบาลหรือองค์กรบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการเอง เทศบาลหรือองค์กรบริหารส่วนตำบล อาจร้องขอให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการแทนได้ โดยถือปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2558 เรื่อง การทำความตกลงร่วมมือกันจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5.1 แบบรูปรายการก่อสร้างและค่าก่อสร้างสถานสงเคราะห์สัตว์

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเห็นว่า ในปัจจุบันมีหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการออกแบบรูปรายการก่อสร้างสถานสงเคราะห์สัตว์และนำไปใช้ในการก่อสร้างเรียบร้อยแล้ว เช่น กรมปศุสัตว์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา สำนักงานโยธาธิการจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีหรือสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุดรธานี

จังหวัดอุดรธานี สำนักงานชลประทานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์หรือเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำแบบรูปรายการก่อสร้างหรือการประมาณราคาก่อสร้างสถานสงเคราะห์สัตว์ไปปรับใช้ตามความเหมาะสมและบริบทของแต่ละท้องถิ่น โดยให้คำนึงถึงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องและมาตรฐานของสถานสงเคราะห์สัตว์ตามที่กฎหมายกำหนดด้วย รายละเอียดแบบรูปรายการฯ ตาม (ภาคผนวก ข)

2.5.2 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือปรับแผนพัฒนาท้องถิ่น

(1) กรณีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือปรับแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการบรรจุ “โครงการก่อสร้างสถานสงเคราะห์สัตว์” ซึ่งอาจกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพชีวิตหรือยุทธศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(2) กรณีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมอบให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นดำเนินการแทน

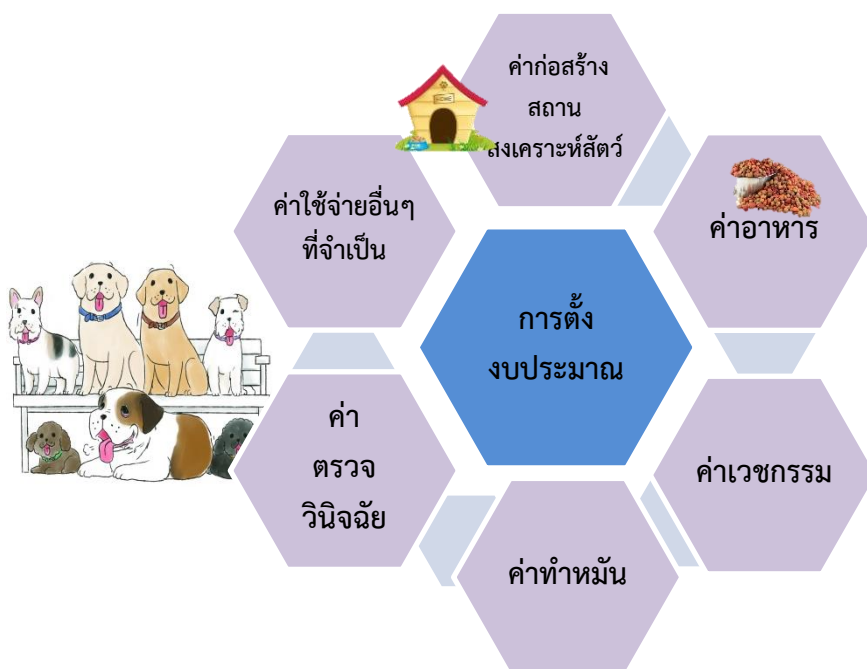
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือปรับแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการบรรจุ “โครงการก่อสร้างสถานสงเคราะห์สัตว์” ซึ่งอาจกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพชีวิตหรือยุทธศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2.5.3 การตั้งงบประมาณ

เพื่อให้สัตว์ที่อยู่ในความครอบครองหรือสถานสงเคราะห์สัตว์อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีความปลอดภัย มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีการจัดการควบคุมป้องกันโรคที่เหมาะสม และได้รับการรักษาเมื่อสัตว์ป่วยหรือบาดเจ็บ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องดูแลสัตว์ดังกล่าว โดยตราข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ดังนี้

ค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิภาพสัตว์

ทั้งนี้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการข้างต้น ดังนี้

(1) กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และแก้ไขเพิ่มเติม และไปดำเนินการจัดทำเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 และแก้ไขเพิ่มเติม

(2) กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรทุนเงินให้เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ของตนเพื่อดำเนินการเมื่อได้รับการร้องขอจากเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 ประกอบกับหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0808.2/ว 3616 ลงวันที่ 24 มิถุนายน 2559

2.5.4 การจัดหาสถานที่ก่อสร้าง

- (1) การจัดซื้อที่ดิน
- (2) การเช่าที่ดิน
- (3) การขอใช้ที่ดิน

2.5.5 การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

เพื่อลดปัญหาข้อร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่ให้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน พ.ศ. 2548 ตามข้อ 4 สำหรับหน้าที่และวิธีการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐก่อนเริ่มโครงการจะต้องเผยแพร่ข้อมูลโครงการให้กับประชาชนทราบและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้ เช่น การสำรวจความคิดเห็นหรือการประชุมปรึกษาหารือกับคนในชุมชน ตามระเบียบฯ ข้อ 5 สำหรับข้อมูลของโครงการที่รัฐจะต้องเผยแพร่แก่ประชาชนได้รับตามระเบียบฯ ข้อ 7 อย่างน้อยต้องประกอบด้วย เหตุผลความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของโครงการ สาระสำคัญของโครงการ ผู้ดำเนินการ สถานที่ที่จะดำเนินการ ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยา และประมาณการค่าใช้จ่ายที่มาของเงิน

วิธีการที่รัฐจะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบฯ ข้อ 9 มีดังนี้

(1) การสำรวจความคิดเห็น ซึ่งอาจทำได้โดย การสัมภาษณ์รายบุคคล การเปิดให้แสดงความคิดเห็น ได้แก่ ทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์ โทรสาร ระบบเครือข่ายสารสนเทศ และทางอื่น ๆ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมารับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการ การสนทนากลุ่มย่อย

(2) การประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งอาจทำได้โดย การประชุมพิจารณา การอภิปรายสาธารณะ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้เสีย

สำหรับการประกาศเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามระเบียบฯ ข้อ 11 ดังต่อไปนี้ คือ วิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา และสถานที่ ตลอดจนรายละเอียดอื่นที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ ทั้งนี้ ให้ปิดไว้อย่างเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานและสถานที่ที่จะดำเนินโครงการเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และประกาศในเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จัดให้มีขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐ สามารถนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบดังกล่าวได้ด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงาน

2.5.6 ค่าอาหารสัตว์

ในการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ต้องจัดให้สัตว์ได้รับอาหารและน้ำ ในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมแก่ประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์ โดยให้สัตว์แต่ละตัวได้รับอาหาร และน้ำ อย่างทั่วถึงสำหรับอัตราค่าอาหารสัตว์ ให้เป็นไปตามหนังสือสั่งการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนมาก ที่ มท 0808.2/ว 827 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2562 เรื่อง การกำหนดอัตราค่าอาหารตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562

ในกรณีที่ต้องครุปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องจัดหาอาหารสัตว์ในอัตราที่สูงกว่าที่กำหนด ให้ขอทำความเข้าใจกับผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นรายกรณีไป ทั้งนี้ ให้จัดอาหารสัตว์ให้เหมาะสมและเพียงพอตามหลักโภชนาการในแต่ละช่วงวัยของสัตว์

2.5.7 ค่าทำหมัน/ค่าเวชกรรม/ค่าตรวจวินิจฉัย และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำหมัน ค่าเวชกรรม ค่าตรวจวินิจฉัย และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นหรือเกี่ยวเนื่องกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เป็นไปตามอัตราที่กรมปศุสัตว์กำหนด ทั้งนี้ กรมปศุสัตว์ได้ออกประกาศกรมปศุสัตว์ ลงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 เรื่อง ลักษณะและรายละเอียดของรายการอัตราขั้นสูง-ขั้นต่ำของค่ารักษาพยาบาล และค่าบริการในสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. 2559 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้ในการรักษาพยาบาลสัตว์

ทั้งนี้ เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อดำเนินการในพื้นที่ของตน โดยให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562 สำหรับหลักเกณฑ์การอุดหนุนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

สถานสงเคราะห์สัตว์จะต้องจัดการควบคุมและกำจัดหรือบำบัดของเสียที่เกิดขึ้นในพื้นที่เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบต่อสัตว์ในสถานสงเคราะห์และประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง ตลอดจนสิ่งแวดล้อม โดยให้ดำเนินการดังนี้

3.1 สิ่งปฏิกูลและมูลฝอย จะต้องทำการรวบรวมสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยลงในภาชนะรองรับมูลฝอยประเภทมูลฝอยติดเชื้อและมีฝาปิดมิดชิดและขนส่ง เพื่อนำไปกำจัดในสถานที่กำจัดมูลฝอยติดเชื้อ

3.2 ซากสัตว์ที่ตายแล้ว จะต้องมีการจัดการกับซากสัตว์ที่ตายแล้วให้ถูกสุขลักษณะอนามัยและนำไปกำจัดยังสถานที่กำจัดมูลฝอยติดเชื้อ

3.3 กลิ่นและเสียงในบริเวณสถานสงเคราะห์สัตว์จะต้องมีการควบคุม ดูแล และมีการจัดการควบคุมอาคารที่พักสัตว์ป่วย ให้ปราศจากกลิ่นและเสียงอันไม่พึงประสงค์ จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

3.4 น้ำเสีย จะต้องจัดให้มีการกำจัดให้ถูกสุขลักษณะ

3.5 มูลฝอยติดเชื้อ จะต้องมีการจัดการให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ประกอบกับกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2545

4

บุคลากรผู้ดูแลสถานสงเคราะห์สัตว์

สำหรับบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานสงเคราะห์สัตว์เป็นไปตามกรอบอัตรากำลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งไม่เกินกว่า 40 % ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หรือการจ้างเหมาบริการ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0808.2/ว 7120 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2559

แนวทางการปฏิบัติที่ดีสำหรับสถานสงเคราะห์สัตว์

1

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติที่ดีสำหรับสถานสงเคราะห์สัตว์

แนวทางการปฏิบัติที่ดีสำหรับสถานสงเคราะห์สัตว์นี้ กำหนดข้อแนะนำการปฏิบัติสำหรับสถานสงเคราะห์สัตว์ทั่วไป ครอบคลุมทั้งการจัดสวัสดิภาพสัตว์ การสุขาภิบาล การดูแลสุขภาพ การออกแบบการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการวิเคราะห์ความเสี่ยงจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในสถานสงเคราะห์วัตถุประสงค์ เพื่อให้สัตว์มีสวัสดิภาพสัตว์ที่เหมาะสมและเพียงพอ มีสุขภาพดี พร้อมทั้งไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

รายการ	คำแนะนำ
1. องค์ประกอบของสถานสงเคราะห์สัตว์ 1.1 สถานที่ตั้ง	1.1.1 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสัตว์ มีการคมนาคมสะดวก มีระบบสาธารณูปโภคเพียงพอ น้ำท่วมไม่ถึง และมีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการเลี้ยงสัตว์ 1.1.2 ควรอยู่ห่างไกลจากชุมชนและแหล่งน้ำสาธารณะ อย่างน้อย 400 เมตร ซึ่งอาจได้รับผลกระทบหรือมลภาวะจากการเลี้ยงสัตว์ของสถานสงเคราะห์ได้ 1.1.3 ควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากอันตราย ทั้งอันตรายทางกายภาพ ทางเคมี และทางชีวภาพ ไม่มีมลภาวะเป็นพิษที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสุขอนามัยของคนและสัตว์
1.2 ผังและลักษณะสถานสงเคราะห์สัตว์	1.2.1 มีพื้นที่เพียงพอและเหมาะสมกับขนาดและจำนวนโรงเรือนที่มีภายในสถานสงเคราะห์สัตว์ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพสัตว์ ควรมีระยะห่างของแต่ละโรงเรือนเพื่อการระบายอากาศที่ดีและควบคุมการเกิดโรคระหว่างโรงเรือนได้

รายการ	คำแนะนำ
1.3 โรงเรือน	1.2.2 มีการวางผังที่เอื้อต่อการปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะและแยกพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน โดยการกำหนดตำแหน่งและจัดพื้นที่เป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน สำหรับพื้นที่เลี้ยงสัตว์ พื้นที่เก็บอาหารสัตว์ และอุปกรณ์ พื้นที่ทำลายซากสัตว์ และพื้นที่บำบัดน้ำเสีย และสิ่งปฏิกูล เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน สามารถป้องกันและควบคุมโรคภายในสถานสงเคราะห์สัตว์ได้ 1.2.3 มีการแยกพื้นที่เลี้ยงสัตว์ตามชนิด ช่วงอายุ เพศ พฤติกรรม และสถานะทางสุขภาพของสัตว์ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน สามารถป้องกันและควบคุมโรคภายในสถานสงเคราะห์สัตว์ได้ 1.2.4 มีรั้วรอบขอบชิด สามารถป้องกันสัตว์ผ่านเข้า-ออกได้ 1.3.1 โรงเรือนต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนสัตว์ที่เลี้ยงและไม่หนาแน่นเกินไป เพื่อให้สัตว์มีอิสระในการเคลื่อนไหว รวมถึงต้องมีพื้นที่ในการแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ โดยสุนัขควรมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 4 ตารางเมตรต่อตัว และแมวควรมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 0.85 ลูกบาศก์เมตรต่อตัว 1.3.2 การออกแบบก่อสร้างควรคำนึงถึงการป้องกันและการดูดซับเสียง การให้แสงแดดส่องเข้าถึงภายในโรงเรือน ทิศทางของลม เพื่อช่วยระบายอากาศ และการประหยัดพลังงาน 1.3.3 โครงสร้างต้องแข็งแรง ง่ายต่อการกำจัดปรสิตร ภายนอกอาคารบำรุงรักษา และทำความสะอาด มีหลังคา กันแดด กันฝน บำรุงรักษา และมีการระบายอากาศที่ดี วัสดุที่ใช้ในการสร้างโรงเรือน ไม่ควรมีส่วนที่แหลมคม ซึ่งอาจทำให้สัตว์หรือผู้ปฏิบัติได้รับอันตราย 1.3.4 พื้นโรงเรือนควรเป็นพื้นซีเมนต์ ไม่หยาบและไม่ลื่นจนเกินไป ไม่มีรอยแตกชำรุด พื้นที่มีความสะอาด มีการระบายน้ำที่ดี ไม่มีน้ำขัง ไม่มีรอยแตกชำรุด พื้นที่มีความลาดเอียง เพื่อสะดวกในการทำ ความสะอาด และการระบายน้ำฝน และผ้าควรทำจากวัสดุที่ไม่ดูดซับน้ำ 1.3.5 ไม่มีรอยแตกชำรุด เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นที่วางไข่ของเห็บ 1.4 คอกหรือกรง 1.4.1 มีโครงสร้างแข็งแรง ไม่ชำรุดหรือมีส่วนแหลมคมที่อาจเป็นอันตรายต่อสัตว์และคนเลี้ยง และป้องกันสัตว์หนีออกได้

รายการ	คำแนะนำ
2. อาหารสำหรับสัตว์	1.4.2 คอกหรือกรงไม่มีส่วนใดหรือช่องว่างที่ทำให้ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายสัตว์เข้าไปติดหรือได้รับบาดเจ็บ 1.4.3 มีพื้นที่เหมาะสมกับขนาดร่างกาย และการแสดงพฤติกรรม การกินอาหาร การขับถ่าย การนอน ยืน ปีน หรือห้อยโหนได้ 1.4.4 ควรมีช่องว่างให้สัตว์มองเห็นภายนอก และมีที่ให้สัตว์หลบจากการมองเห็นได้ 1.4.5 ควรสะอาดและแห้ง 2.1 ภาชนะให้อาหารสัตว์ต้องสะอาดและมีจำนวนเพียงพอ 2.2 จำนวนมือและปริมาณการให้อาหารต้องเหมาะสมตามชนิดและสถานะทางสุขภาพของสัตว์แต่ละตัว 2.3 การใช้อาหารสำเร็จรูป ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด 2.4 การใช้อาหารปรุงเอง ต้องถูกสุขอนามัย ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพสัตว์ และควรเก็บทิ้งหลังจากให้สัตว์กินไม่เกิน 6 ชั่วโมง 2.5 มีสถานที่เก็บอาหารสัตว์แยกเป็นสัดส่วนและสามารถป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมคุณภาพได้ 2.6 สัตว์ทุกตัวต้องสามารถเข้าถึงอาหารได้อย่างเพียงพอ
3. น้ำ	3.1 น้ำที่ขี้เลี้ยงสัตว์ต้องสะอาด ไม่มีเชื้อโรคและสิ่งเจือปนที่เป็นอันตราย และมีการป้องกันการปนเปื้อน 3.2 สัตว์ทุกตัวสามารถเข้าถึงน้ำดื่มได้อย่างเพียงพอ
4. การจัดการสถานสงเคราะห์สัตว์	
4.1 สัตว์	4.1.1 มีจำนวนสัตว์เหมาะสมที่จะสามารถดูแลและจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้เพียงพอและทั่วถึง 4.1.2 สัตว์แต่ละตัวต้องสามารถระบุตัวได้ เช่น มีชื่อ และ/หรือเครื่องหมายประจำตัว ได้แก่ ป्लอกคอ แล็บเครื่องหมายไมโครชิปหรือตำหนิ เป็นต้น
4.2 บุคลากร	4.2.1 มีจำนวนบุคลากรเพียงพอและเหมาะสม 4.2.2 มีสุขอนามัยส่วนบุคคลที่ดี 4.2.3 ควรได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

รายการ	คำแนะนำ
4.3 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา	4.2.4 ต้องได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าล่วงหน้า 4.2.5 ควรได้รับการฝึกอบรม เช่น การจัดสวัสดิภาพสัตว์ การป้องกันโรค การสุขาภิบาล และการสังเกตอาการสัตว์ป่วย 4.3.1 โรงเรือนและอุปกรณ์ ต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ 4.3.2 มีการบำรุงรักษาโรงเรือนและอุปกรณ์ ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ 4.3.3 การทำความสะอาดต้องเริ่มจากบริเวณที่เลี้ยงลูกและแม่สัตว์ สัตว์ที่มีสุขภาพแข็งแรง สัตว์ป่วยไม่ติดเชื้อ และสัตว์ป่วยติดเชื้อตามลำดับ 4.3.4 การทำความสะอาดกรงหรือคอกควรนำสัตว์ออกจากกรงหรือคอกก่อน ไม่ควรฉีดน้ำล้างกรงหรือคอกในขณะที่มีสัตว์อยู่
5. การดูแลสุขภาพของสัตว์	
5.1 การป้องกันและควบคุมโรคสัตว์	5.1.1 สามารถระบุแหล่งที่มาของสัตว์ มีการกักโรคและมีการตรวจสอบสุขภาพสัตว์ที่เข้าใหม่ทุกตัว อย่างน้อย 14 วัน และตรวจรับรองจากพหุติกรรม 5.1.2 มีการตรวจ การสังเกตอาการสัตว์ป่วย และพฤติกรรมของสัตว์ทุกตัว อย่างสม่ำเสมอ 5.1.3 มีการเปลี่ยนรองเท้าและล้างมือด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อทุกครั้งที่เข้าและออกแต่ละโรงเรือน 5.1.4 มีโปรแกรมการให้วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและวัคซีนอื่น ๆ ที่จำเป็น 5.1.5 มีโปรแกรมการควบคุมและกำจัดพยาธิภายในและภายนอก 5.1.6 มีมาตรการป้องกันและกำจัดสัตว์พาหะ 5.1.7 กรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาด ให้แจ้งและปฏิบัติตามคำแนะนำของสัตวแพทย์
5.2 การบำบัดโรค	5.2.1 การบำบัดโรคสัตว์ต้องอยู่ภายใต้คำแนะนำของสัตวแพทย์ 5.2.2 สัตว์ในสถานสงเคราะห์สัตว์ทุกตัวควรได้รับการทำหมัน 5.2.3 มีการแยกสัตว์ป่วยออก เพื่อทำการรักษา

รายการ	คำแนะนำ
6. สวัสดิภาพสัตว์	6.1 มีการดูแลและตรวจติดตามสัตว์ทุกตัวให้มีความเป็นอยู่ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์อย่างสม่ำเสมอและเพียงพอ 6.2 ควรจัดให้มีอุปกรณ์หรือกิจกรรมทำให้สัตว์ได้ผ่อนคลาย และต้องเหมาะสมกับพฤติกรรมตามธรรมชาติของสัตว์ เช่น มีของเล่น มีปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น 6.3 ไม่ควรทำให้สัตว์หวาดกลัวหรือได้รับบาดเจ็บ เพื่อให้สัตว์เปลี่ยนพฤติกรรมหรือเพื่อเป็นการลงโทษ 6.4 หากมีการขับเคลื่อนย้ายหรือการจับบังคับสัตว์ ควรปฏิบัติอย่างเหมาะสมและปลอดภัยทั้งคนและสัตว์ 6.5 หากต้องทำการุณยฆาต ต้องพิจารณาว่าไม่สามารถใช้วิธีอื่นเพื่อให้สัตว์พ้นจากความทุกข์ทรมานได้และต้องทำโดยสัตวแพทย์
7. การจัดการสิ่งแวดล้อม	7.1 มีการจัดการซากสัตว์ที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการ ดังนี้ (1) การฝัง ต้องมีพื้นที่เพียงพออยู่ในบริเวณน้ำท่วมไม่ถึงและห่างจากแหล่งน้ำ ให้ฝังไว้ใต้ระดับผิวดิน ไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร โรยปูนขาวหรือราดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ แล้วกลบหลุมและคลุมดินให้แน่น เหนือระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร เพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์ไปคุ้ยเขี่ย (2) การเผา ให้เผาในที่ที่เหมาะสมและเผาซากหมด (3) การทิ้งซากในบ่อทิ้งซาก โดยทำเป็นบ่อซีเมนต์ มีความลึกห่างจากระดับน้ำใต้ดินไม่น้อยกว่า 1 เมตร มีฝาซีเมนต์เปิด-ปิด เมื่อทิ้งซากสัตว์ลงไปแล้วจะเกิดกระบวนการหมัก (Fermentation) ใช้เป็นการฆ่าเชื้อโรคและการย่อยสลายซากสัตว์ 7.2 มูลสัตว์ สิ่งปฏิกูล น้ำทิ้ง ต้องผ่านการบำบัดโดยวิธีที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดกลิ่นหรือก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียง 7.3 ขยะมูลฝอยต้องรวบรวมไว้ในภาชนะ ซึ่งมีฝาปิดมิดชิด และนำไปกำจัดอย่างเหมาะสม โดยไม่ให้หมักหมมอยู่ในสถานสงเคราะห์สัตว์ 7.4 ควรมีการรวบรวมน้ำฝน เพื่อไม่ให้ปนกับระบบกำจัดน้ำเสีย 7.5 ควรปลูกต้นไม้ สำหรับให้ร่มเงา ดูดซับเสียง และป้องกันแสงสว่างจากภายนอกในเวลากลางคืน

รายการ	คำแนะนำ
8. การบันทึกข้อมูล	8.1 มีระบบการบันทึกและเก็บบันทึกข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ข้อมูลทะเบียนประวัติสัตว์ เช่น ชื่อและ/หรือตัวเลขกำกับ แห้งที่มาจากสัตว์ วันที่เข้าและออก ชนิดสัตว์ อายุ เพศ สี และตำหนิ ประวัติการรักษา และพฤติกรรมสัตว์ 8.2 ให้บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการสถานสงเคราะห์สัตว์ ที่มีผลต่อสุขภาพและการควบคุมโรค 8.3 เก็บรักษาบันทึกต่าง ๆ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ยกเว้นข้อมูลทะเบียนประวัติสัตว์เลี้ยงให้เก็บไว้ตลอดอายุสัตว์เลี้ยง
9. แผนฉุกเฉิน	9.1 จัดให้มีไฟฟ้าสำรองและถังดับเพลิงเคลื่อนที่อย่างเพียงพอและวางไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสมกับการใช้งาน 9.2 มีการวางแผนอพยพสัตว์ และเบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ติดต่อในกรณีที่เกิดภาวะฉุกเฉิน

2

ข้อแนะนำในการให้อาหารสุนัข

2.1 ส่วนประกอบของอาหารสุนัข

อาหารเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสุนัข ในทางชีววิทยาสุนัขจัดอยู่ในจำพวกสัตว์กินเนื้อเป็นอาหาร (Carnivorous) เช่นเดียวกับแมว แต่โดยธรรมชาติเมื่อเปรียบเทียบกับในขบวนการเมตาโบลิซึม ความต้องการโภชนาการและรูปแบบของอาหารแล้ว สุนัขควรจัดอยู่ในสัตว์ประเภทที่กินทั้งเนื้อและพืชเป็นอาหาร (Omnivorous) มากกว่า ขณะที่แมวเป็นสัตว์ที่กินเนื้อเพียงอย่างเดียว ดังนั้น อาหารสุนัขที่มีคุณภาพดีควรมีส่วนประกอบของสารอาหารหลายชนิดในสัดส่วนที่พอเหมาะ และสอดคล้องกับความต้องการของร่างกายคล้ายกับมนุษย์ ดังต่อไปนี้

(1) น้ำ (Water)

น้ำ เป็นสารอาหารที่สำคัญมากชนิดหนึ่งต่อร่างกาย เนื่องจากร่างกายสัตว์ประกอบด้วยน้ำประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้น การที่ร่างกายขาดน้ำจะส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง และเฉียบพลันต่อระบบสรีรวิทยาของสัตว์มากกว่า การขาดสารอาหารชนิดอื่น เช่น สัตว์สูญเสียไขมัน หรือ โปรตีนมากกว่าครึ่งหนึ่งของร่างกาย สัตว์ยังคงมีชีวิตอยู่ได้ แต่สัตว์ที่สูญเสียน้ำเพียง 10 เปอร์เซ็นต์ ของน้ำในร่างกายสามารถสูญเสียชีวิตได้ทันที น้ำที่ของน้ำในร่างกายที่สำคัญ คือ เป็นตัวหลักที่ช่วยในกระบวนการทางเคมีต่าง ๆ รวมทั้งการขนส่งสารอาหาร การกำจัดของเสียและการระบายความร้อนออกจากร่างกาย สุนัขต้องมียาน้ำสะอาดตั้งไว้ให้กินตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่เลี้ยงสุนัขด้วยอาหารแห้ง ควรเปลี่ยนน้ำทุกวัน

(2) โปรตีน (Protein)

โปรตีน เป็นสารอาหารที่ร่างกายนำไปใช้ในการสร้างเนื้อเยื่อที่เป็นโครงสร้างของร่างกาย เช่น กล้ามเนื้อ ผิวหนัง ไขมัน และเล็บ ฯลฯ นอกจากนี้เอนไซม์และฮอร์โมนส่วนมากก็มีโปรตีนเป็นส่วนประกอบ หน่วยย่อยของโปรตีนเรียกว่า กรดอะมิโน (amino acids) ซึ่งได้มาจากทั้งอาหารที่สัตว์กินเข้าไปและร่างกายสังเคราะห์เอง กรดอะมิโนที่สัตว์ต้องการมีประมาณ 22 ชนิด ในอาหารสัตว์ควรมีกรดอะมิโนครบถ้วนและมีปริมาณมากพอ เพื่อให้กระบวนการสร้างโปรตีนดำเนินไปอย่างปกติ และสอดคล้องกับความต้องการของร่างกาย สำหรับวัตถุดิบที่ใช้เป็นแหล่งโปรตีนหรือกรดอะมิโนได้มาจาก 2 แหล่ง คือ จากพืชและสัตว์ โปรตีนจากสัตว์ที่นิยมนำมาทำอาหารสุนัข ได้แก่ เนื้อจากสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทั้งหลาย เช่น โค สุกร ม้า สัตว์ปีก ปลา ส่วนวัตถุดิบที่มีคำว่า By – products อยู่ด้วยจะหมายถึง เนื้อ ผสมกับเครื่องใน ขน หัว และเท้า ผสมอยู่ด้วย และโปรตีนจากพืชที่นิยม ได้แก่ แป้งข้าวโพด แป้งถั่วเหลือง กากถั่วเหลือง อัลฟัลฟ่าแป้น และวีทเจอร์ม โดยทั่วไปโปรตีนจากพืชจะมีสมดุลและการใช้ประโยชน์ได้ของกรดอะมิโนด้อยกว่าโปรตีนจากสัตว์ นอกจากนี้บางชนิดยังประกอบด้วยสารพิษทำให้สัตว์ใช้โปรตีนจากพืชหรือแร่ธาตุอื่นในอาหารสัตว์ได้ไม่เต็มที่ เช่น โปรตีนจากพืชจะมีกรด Phytic กรดนี้จะรวมกับแร่ธาตุต่าง ๆ เช่น ฟอสฟอรัส ทำให้การใช้ประโยชน์ของแร่ธาตุดังกล่าวลดลง

(3) คาร์โบไฮเดรต (Carbohydrate)

เป็นแหล่งพลังงานที่สำคัญของเซลล์ต่าง ๆ ในร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เซลล์ประสาท เซลล์หัวใจ และเม็ดเลือดแดง นอกจากนี้กลูโคสซึ่งเป็นหน่วยเล็กที่สุดของคาร์โบไฮเดรตที่ร่างกายนำไปใช้ประโยชน์ได้ ยังช่วยสังเคราะห์กรดอะมิโนและสารต่าง ๆ ในร่างกาย และทำงานร่วมกับโปรตีน

และไขมัน ในส่วนประกอบที่เป็นโครงสร้างของร่างกาย อย่างไรก็ตามการกินคาร์โบไฮเดรตที่มากเกินไป ร่างกายสัตว์เปลี่ยนคาร์โบไฮเดรตส่วนเกินเป็นไขมันสะสมตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ทำให้เกิดโรคอ้วนได้ (Obesity) แหล่งคาร์โบไฮเดรตในอาหารสุนัข ได้แก่ ข้าวโพด ข้าว ข้าวสาลี ข้าวโอ๊ต เมล็ดธัญพืช ขนปัง มันฝรั่ง ข้าว และ pasta ส่วนประกอบพวกนี้จะมีราคาถูกและใช้เป็นจำนวนมากในอาหารสุนัข

(4) ไขมัน (Lipid)

ไขมันเป็นสารอาหารที่ให้พลังงานสูงเมื่อเทียบกับโปรตีน และคาร์โบไฮเดรต ในปริมาณที่เท่ากัน ไขมันให้พลังงานสูงกว่าประมาณ 2.25 เท่า นอกจากนี้ ไขมันยังมีประสิทธิภาพย่อยได้สูงกว่าอีกด้วย ไขมันนอกจากให้พลังงานแล้วยังทำหน้าที่อีกหลายอย่าง เช่น เป็นแหล่งของกรดไขมันที่จำเป็นต่อการทำงานของร่างกายและป้องกันการเกิดโรคผิวหนัง ได้แก่ กรดไขมันลิโนเลอิก (Linoleic acid) กรดไขมันลิโนเลอิก (Linolenic acid) ช่วยในการดูดซึมวิตามินที่ละลายในไขมัน ได้แก่ วิตามินอี ดี เอ และ เค เป็นฉนวนป้องกันความร้อนออกจากร่างกาย และหล่อลื่นป้องกันอันตรายต่อเนื้อเยื่อต่าง ๆ วัตถุดิบไขมันในอาหารสุนัขมีทั้งมาจากพืชและสัตว์

(5) วิตามิน (Vitamins)

วิตามินเป็นสารอาหารที่ร่างกายต้องการปริมาณน้อย แต่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ถ้าเกิดการขาดหรือไม่เพียงพอต่อความต้องการแล้ว จะทำให้เกิดปัญหาได้ วิตามินที่สำคัญและจำเป็นต่อสัตว์มีประมาณ 14 ชนิด ซึ่งมีทั้งที่ร่างกายสัตว์สังเคราะห์ได้เอง และมีอยู่ในอาหารสัตว์ โดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิตามินที่ละลายได้ในไขมัน ได้แก่ วิตามินเอ ดี อี และ เค และกลุ่มวิตามิน ที่ละลายได้ในน้ำ ได้แก่ วิตามินซี

(6) แร่ธาตุ (Mineral)

แร่ธาตุเป็นสารอาหารที่ทำหน้าที่สำคัญในร่างกาย เช่น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระดูก ฟัน เนื้อเยื่อต่าง ๆ ช่วยในขบวนการเมตาบอลิซึมของร่างกาย ช่วยควบคุมความเป็นกรดด่างของเลือด ช่วยเร่งปฏิกิริยาทางเคมีของร่างกาย และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของเอนไซม์ วิตามินและฮอร์โมน

2.2 ชนิดของอาหารสุนัข (Types of pet food)

ปัจจุบันมีความสะดวกสบายในการให้อาหารสุนัข เนื่องจากการผลิตอาหารสุนัขที่มีคุณภาพในหลายรูปแบบ โดยแบ่งอาหารสุนัขออกเป็น

(1) อาหารกระป๋อง (Canned pet food) เป็นอาหารที่ให้คุณค่าทางอาหารครบถ้วนตามความต้องการของสุนัข แบ่งออกเป็น 2 ชนิด

(1.1) อาหารกระป๋องที่เสริมวิตามิน เป็นที่นิยมใช้กันมาก

(1.2) อาหารกระป๋องที่ไม่เสริมวิตามิน ส่วนมากใช้เพื่อเพิ่มความน่ากิน เช่น เติมน้ำมัน อาหารเม็ดแห้ง 1 – 2 ซ้อน อาหารกระป๋องส่วนมากประกอบด้วย ส่วนผสมของเนื้อสัตว์และธัญพืช

ข้อดี	ข้อเสีย
มีความน่ากิน สุนัขยอมรับได้ง่าย และสามารถเก็บไว้เป็นเวลานาน โดยไม่ต้องแช่ในตู้เย็น แต่ถ้าเปิดกระป๋องแล้วต้องบริโภคให้เร็วที่สุด มีข้อแนะนำว่าถ้าเปิดกระป๋องแล้ว ควรเก็บอาหารที่เหลือไว้ในถุงพลาสติกและเก็บไว้ในตู้เย็น เพราะเมื่อกระป๋องถูกอากาศ จะเกิดกระบวนการออกซิเดชัน (Oxidation) ทำให้กระป๋องเกิดสนิมได้	ราคาแพง ไม่เหมาะจะใช้เลี้ยงสุนัขเป็นจำนวนมาก และทำให้สุนัขอ้วนได้ง่าย เพราะเป็นอาหารที่มีความน่ากินสูง ดังนั้น ควรจำกัดจำนวนอาหารให้พอเพียงกับความต้องการสุนัขเท่านั้น

(2) อาหารกึ่งแข็ง (Semimoist pet food) มีคุณค่าทางอาหารครบตามความต้องการของสุนัข ประกอบด้วย เนื้อสัตว์ ธัญพืช ไขมัน และสารเพิ่มความชื้น เช่น Simple sugar glycerol corn syrup ซึ่งสามารถเพิ่มความน่ากินและถนอมอาหารได้ด้วย นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มสารอาหารที่ป้องกันการเติบโตของเชื้อจุลินทรีย์ เพื่อยืดอายุของอาหารอีกด้วย เช่น propylene glycol potassium sorbate เป็นต้น อาหารชนิดนี้ส่วนมากอยู่ในรูปซองห่อ (Foil-wrapped sachets packed)

ข้อดี	ข้อเสีย
มีกลิ่นน้อยกว่าอาหารกระป๋อง ผู้เลี้ยงนิยม ใช้สะดวกเพราะทำให้รูปของ Single-package และมีหลากหลายชนิด ให้เลือก เช่น รูปร่างของ Package แตกต่างกัน วัตถุดิบที่ใช้แตกต่างกัน ในแต่ละ package	ถ้าวางทิ้งไว้นานความน่ากินจะลดลงเพราะ น้ำระเหยออก

(3) อาหารแห้ง (Dry pet food) เป็นอาหารอีกชนิดหนึ่งที่มีคุณค่าอาหารครบถ้วน ในปริมาณที่พอเพียงจะมีน้ำเป็นส่วนประกอบประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ ส่วนประกอบที่สำคัญจะเป็นพวก ธัญพืช เนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากนม วิตามิน และแร่ธาตุ นอกจากนี้ยังมีพวกแห้ง เพื่อยืดอายุของผลิตภัณฑ์

ข้อดี	ข้อเสีย
ประหยัด ราคาถูก และสามารถซื้อเก็บไว้ จำนวนมากเหมาะสำหรับผู้เลี้ยงสุนัข หลายตัว เก็บได้นาน เพราะมีน้ำเป็น ส่วนประกอบน้อย สะดวก และมีประโยชน์ ต่อสุขภาพฟัน	ความน่ากินน้อย และสุนัขไม่ค่อย ยอมรับ จึงจำเป็นต้องให้อาหาร ชนิดนี้ตั้งแต่เป็นลูกสุนัข

(4) อาหารทำเอง (Homemade-food) ผู้เลี้ยงบางคนมีความเชื่อว่าการทำอาหารให้
สุนัขเอง ทำให้เติบโตดีกว่า ซึ่งเป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง และยังต้องใช้เวลามากด้วย

ข้อดี	ข้อเสีย
ความไม่สม่ำเสมอของสารอาหารในการปรุง แต่ละครั้ง ความสมดุล และครบถ้วนของ สารอาหารเป็นไปได้ยาก รวมทั้งขาดการ วิเคราะห์คุณภาพของอาหารที่ทำเอง	ความน่ากินน้อย และสุนัขไม่ค่อยยอมรับ จึงจำเป็นต้องให้อาหารชนิดนี้ตั้งแต่เป็นลูกสุนัข

ศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัด เทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี

ศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี คลองสิบสอง ตั้งอยู่เลขที่ 34/5 หมู่ 7 ตำบลหนองสามวัง อำเภอนองเสือ จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ทั้งหมด จำนวน 49 ไร่ ซึ่งเป็นสถานที่สำหรับ ควบคุมดูแลสุนัขจรจัดในเขตเทศบาลที่สร้างความเดือดร้อนและก่อปัญหาด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยได้เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2553

ผังภายในศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง

จากปัญหาสุนัขจรจัดในพื้นที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย อาทิ สร้างความเดือดร้อน รำคาญ ความไม่ปลอดภัยในชีวิต ความไม่พึงพอใจ และข้อร้องเรียนของประชาชนในพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหา ของชุมชนเมือง ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดในพื้นที่ เทศบาลจึงได้ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ และทำความเข้าใจ การควบคุมจำนวนประชากรสุนัขจรจัดด้วยวิธีการทำหมันและฉีดยาคุม และการรณรงค์

ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ทั้งนี้ เพื่อลดปัญหาข้อร้องเรียน เหตุรำคาญ และสร้างความปลอดภัยให้แก่ประชาชนในพื้นที่

สำหรับแนวคิดในการจัดตั้งศูนย์พื้งพืงสุนัขจรจัดเทศบาลนครรังสิต เกิดขึ้นจากโครงการพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชประสงค์ให้ท้องถิ่น (เทศบาลเมืองหัวหิน) เป็นตัวอย่างในการแก้ปัญหาสุนัขจรจัด ซึ่งเป็นปัญหาที่กระทบต่อการท่องเที่ยวของหัวหินจึงได้ดำเนินการให้สุนัขเหล่านี้ได้รับการดูแลให้อาหาร/ให้การรักษาเมื่อเจ็บป่วย/ฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดต่อ/มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง โดยหาสถานที่ก่อสร้างคอกสุนัขและปรับพื้นที่ให้เหมาะสม/เป็นการควบคุมจำนวนประชากรสุนัข ซึ่งเป็นพาหะนำโรคอีกทั้งจะทำให้สุนัขจรจัดไม่มีเจ้าของหมดไป/พระราชทานเงิน 4 ล้านบาท ในการจัดตั้ง “ศูนย์รักษาสุนัขหัวหิน” (Hua Hin Dog Shelter) ดังนั้นเทศบาลนครรังสิตจึงได้มีแนวคิดในการจัดตั้ง “ศูนย์พื้งพืงสุนัขจรจัด” ขึ้น โดยใช้ที่ดินของเทศบาลนครรังสิตเป็นสถานที่ดูแลสุนัขจรจัด

2

แนวทางและขั้นตอนการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1

- การตราเทศบัญญัติเทศบาลเมืองรังสิต เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2556 ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาจากประชาชนโดยตรง และโดยทางอ้อม ซึ่งถือเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการปัญหาสุนัขจรจัด

ขั้นตอนที่ 2

การก่อสร้างศูนย์พื้งพืงคลองสิบสอง ซึ่งได้มีการศึกษาดูงานศูนย์พื้งพืงสุนัขจรจัดต่าง ๆ หลายแห่ง และนำเอาส่วนที่ดีมาพิจารณาในการตัดสินใจในการก่อสร้างศูนย์พื้งพืง ทั้งนี้ เพื่อให้ศูนย์พื้งพืงมีประโยชน์มากกว่าที่จะเป็นสถานที่กักสุนัข เพื่อรอวันตายอย่างไร้คุณธรรม ไม่มีอิสระในความเป็นอยู่และความปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บ และไม่มีอิสระปราศจากความหวียวัย เป็นต้น

ต้นน้ำ

1. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่เลี้ยงสุนัขและประชาชนที่คิดจะเลี้ยงสุนัขให้เลี้ยงสุนัขอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม
2. ประชาชนที่เลี้ยงสุนัขต้องมีการจดทะเบียนสุนัขตามเทศบัญญัติเทศบาลนครรังสิต เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ.2556
3. การให้ความรู้ประชาชนในการเลี้ยงและการดูแลสุนัขอย่างถูกต้อง
4. การเปิดคลินิกสัตว์แพทย์ บริการให้คำปรึกษา คำแนะนำ สำหรับประชาชนที่เลี้ยงสุนัขอย่างถูกต้อง

กลางน้ำ

การควบคุมสุนัขในที่สาธารณะ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ตามมาตรา 30 กำหนดให้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกักสัตว์ไว้เป็นเวลาอย่างน้อย 30 วัน

ปลายน้ำ

การจัดตั้ง “ศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัดคลองสิบสอง” โดยมี กระบวนการบริหารจัดการภายในศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัดคลองสิบสอง ดังนี้

1. การลงทะเบียนสุนัขจรจัดเพื่อทำประวัติ
2. ตรวจสอบสุขภาพสุนัขหรือสอบสวนโรคสุนัข เพื่อทำการคัดกรองแยกประเภท ได้แก่ สุขภาพแข็งแรง เจ็บป่วย พิกัด มีท้อง และเป็นโรค
3. การจัดสวัสดิภาพสัตว์สำหรับสัตว์ แบ่งเป็น
 - 3.1 ระยะแรก คือ การรักษาตามอาการหรือฉีดวัคซีนป้องกันโรค และนำไปพักฟื้น หรือรอดูอาการเพื่อให้ผ่านระยะพักเชื้อของโรคพิษสุนัขบ้า ภายใน 14 – 21 วัน ก่อนปล่อยเข้าสู่โรงเรือนเพื่อนำไปดูแล
 - 3.2 ระยะยาว คือ นำเข้าสู่โรงเรือน เพื่อนำไปดูแล

ทั้งนี้ หากสุนัขผ่านระยะพักเชื้อของโรคพิษสุนัขบ้า ภายใน 14 – 21 วัน และมีสุขภาพดี กรณีสุนัขมีเจ้าของแจ้งให้เจ้าของมารับคืนหรือประชาสัมพันธ์เพื่อหาผู้อุปการะเลี้ยงดู เพื่อลงทะเบียนจำหน่ายออกจากศูนย์พิทักษ์ฯ
4. โรงเรือน ประกอบด้วย

4.1 โรงเรือน (แยกเฉพาะ) ได้แก่

ก. อาคาร A (แยกเฉพาะ) ซึ่งเป็นศูนย์สำหรับรับสุนัขที่เข้ามาใหม่เพื่อกักโรคโดยการแยกเป็น สุนัขที่มีสุขภาพแข็งแรง พิกการ ชรา ป่วย ดุร้าย มีท้อง และลูกสุนัข

ข. อาคาร B (แยกเฉพาะ) สุนัขที่มีท้อง พิกการ ชรา เพศผู้ เพศเมีย และป่วย

ค. อาคาร C (รวม) อยู่ระหว่างรอปรับปรุงทำลานปูนให้อาหารกลางน้ำ เพื่อไว้ให้สำหรับสุนัขที่มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง อายุไล่เลี่ย และมีสายพันธุ์ลูกผสม

สุนัขร่างกายแข็งแรง อายุไล่เลี่ย สายพันธุ์ลูกผสม อยู่รวมกันภายในอาคาร

4.2 สถานที่อนุบาลลูกสุนัข แบ่งเป็น

สุนัขเล็ก และ สุนัขโต

4.3 โรงเรือนนวัตกรรม (อาคาร D)

ได้แก่ อาคารสำหรับให้อาหาร/น้ำ บนลานกลางน้ำ สำหรับสุนัขที่มีร่างกายแข็งแรง อายุไล่เลี่ยกัน และมีสายพันธุ์ลูกผสม

5. การดูแลสัตว์ในศูนย์ฟักฟิงสัตว์คลองสิบสอง

5.1 จัดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ 1 คน ต่อ 1 อาคาร เพื่อปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่ ตรวจสอบสุขภาพ การตัดเชี้ยว และการทำหมัน

5.2 การจัดสถานที่ ภาชนะ และทำความสะอาด

5.3 การให้อาหารสัตว์และน้ำ

5.4 การจัดทำตารางเวลาการปฏิบัติงาน ได้แก่

5.4.1 การทำความสะอาดโรงเรือน แบ่งเป็น 2 ครั้ง ได้แก่ เวลา 08.00 น. และ 16.00 น.

5.4.2 การให้อาหารสัตว์ แบ่งเป็น 2 ครั้ง ได้แก่ เวลา 09.00 น. และ 15.00 น.

5.5 การตรวจสอบสุขภาพ การรักษา การฉีดยาวัคซีน ถ่ายพยาธิ การทำความสะอาดสุนัข การได้เล่นและการออกกำลังกาย

6. การประชาสัมพันธ์เพื่อขอรับบริจาคเงิน อาหาร และสิ่งของสำหรับสุนัข ทั้งนี้ ผู้บริจาคจะได้รับใบประกาศเกียรติคุณทุกราย

7. การประชาสัมพันธ์เพื่อหาผู้ที่มีจิตใจเมตตาเลี้ยงอุปการะผ่านสื่อต่าง ๆ

แนวทางการดำเนินการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
ตามโครงการ Thailand Rabies Awards 2018
รางวัลชนะเลิศ ประเภทเทศบาล
เทศบาลเมืองกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

เทศบาลเมืองกะทู้ได้วางนโยบายตามแนวทางการดำเนินงานภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค
คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จฯ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์
อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ดังนี้

1. การออกสำรวจและขึ้นทะเบียนสุนัขและแมว

เทศบาลเมืองกะทู้ได้ดำเนินการสำรวจและขึ้นทะเบียนสุนัขและแมวในพื้นที่ โดยจะ
ดำเนินการแยกประเภทพันธุ์สุนัข โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกสำรวจและขึ้นทะเบียน
เพื่อนำไปปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ สำหรับในปี 2561 (1 มกราคม 2561 – 30 พฤศจิกายน 2561)
พบว่า มีสุนัขในชุมชน 147 ตัว และสุนัขมีเจ้าของ 1,877 ตัว รวม 2,024 ตัว และแมวในชุมชน 112 ตัว
มีเจ้าของ 859 ตัว รวม 971 ตัว

2. การสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังโรคในพื้นที่

เพื่อเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ จึงได้ดำเนินการค้นหาสัตว์ป่วย เก็บตัวอย่าง และรับแจ้งการเกิดโรค
จากประชาชนในพื้นที่หรือเจ้าของสัตว์หรือผู้พบเห็นสัตว์ที่แสดงอาการสงสัยว่าจะเป็นโรคพิษสุนัขบ้า
โดยมีเครือข่ายที่เข้าร่วมประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ปศุสัตว์
จังหวัด ปศุสัตว์อำเภอ ผู้นำชุมชน มูลนิธิเพื่อสุนัขในซอย (ซอยค็อก) อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชน
ในพื้นที่

3. การเก็บตัวอย่างส่งตรวจห้องปฏิบัติการ/การกักสัตว์เพื่อสังเกตอาการ

เมื่อพบสัตว์แสดงอาการสงสัยเป็นโรคพิษสุนัขบ้า เช่น สัตว์ที่แสดงอาการของโรค สัตว์ที่กัดคน
สัตว์ที่ตายโดยไม่ทราบสาเหตุ สัตว์ที่ตายตามท้องถนน โดยดำเนินการส่งตรวจภายใน 24 ชั่วโมง

4. การอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ เรื่อง โรคพิษสุนัขบ้า

เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักและมีความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า จึงได้จัดอบรมและชี้แจง
สร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่เครือข่ายฯ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับแนวทางการเฝ้าระวังโรค

การสอบสวนโรค การป้องกันและควบคุมโรค การสร้างความตระหนักในกลุ่มเลี้ยงสุนัขให้ทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมในการเลี้ยงสุนัข ตามกฎหมายและรักสุนัขให้ถูกวิธี การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนในการป้องกันและรักษาเมื่อถูกสุนัขกัดหรือผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้าให้ได้รับการฉีดวัคซีนทุกราย ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายทั้งภายในและระหว่างหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

5. การประชาสัมพันธ์และการบังคับใช้กฎหมาย

5.1 การออกเทศบัญญัติเพื่อควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสัตว์ภายในท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

5.2 การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคพิษสุนัขบ้า ได้แก่ พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

5.3 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงข้อควรรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และแนวทางปฏิบัติเมื่อต้องนำสัตว์เลี้ยงไปฉีดวัคซีน ประกอบด้วย ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า การลดความเสี่ยงจากการถูกสุนัขกัด (คาถา 5 ย ได้แก่ อย่าแหย่ อย่าเหยียบ อย่าหยิบ อย่าแยก และอย่ายุ่ง) และวิธีปฏิบัติเมื่อถูกสุนัขกัดให้รีบแก้ไข เช่น ล้างแผล ใส่ยา กักหมา หามหมอ ฉีดวัคซีนต่อให้ครบชุด โดยต้องสังเกตบาดแผลแม้เล็กน้อยอย่าละเลย ควรมาพบแพทย์

6. การตั้งงบประมาณ

6.1 การตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อดำเนินการจัดซื้อวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า เพื่อให้เพียงพอต่อจำนวนประชากรสุนัขและแมวในพื้นที่ตลอดทั้งปี

6.2 การบูรณาการงบประมาณ บุคลากร สิ่งของ ร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.3 การใช้งบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพ

6.4 การจัดทำแผนป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

6.5 การรณรงค์ออกหน่วยเคลื่อนที่เพื่อฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นประจำทุกเดือน โดยจัดเข้าไปสอดแทรกในโครงการตลาดนัดสุขภาพ

7. การบริหารจัดการสุนัขจรจัดในพื้นที่

- 7.1 การจัดทำแผนเพื่อลงพื้นที่สำรวจโดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เช่น ภาครัฐจังหวัดและมูลนิธิเพื่อสุนัขในซอย
- 7.2 จับสุนัขจรจัดและทำหมันหรือฉีดวัคซีนร่วมกับภาครัฐจังหวัดและมูลนิธิเพื่อสุนัขในซอย
- 7.3 จัดส่งสุนัขจรจัดไปยังบ้านพักพิงสุนัขจรจัด ณ สวนป่าบางขุน จังหวัดภูเก็ต

**แนวทางการดำเนินการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
ตามโครงการ Thailand Rabies Awards 2018
รางวัลชนะเลิศ ประเภทองค์การบริหารส่วนตำบล
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุ้ง จังหวัดมหาสารคาม**

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุ้ง จังหวัดมหาสารคามได้รับรางวัลชนะเลิศ ตามโครงการ Thailand Rabies Awards 2018 ภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพะเจ้าอยู่หัวนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ได้วางนโยบายการดำเนินงาน ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือปรับแผนพัฒนาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุ้งได้บรรจุแผนงานโครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือปรับแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี

2. การสำรวจและขึ้นทะเบียนสุนัขและแมว

- 2.1 จัดทำคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการรับขึ้นทะเบียนสุนัขและแมว
- 2.2 จัดทำเล่มทะเบียนบ้านสุนัขและแมว
- 2.3 ประชุมผู้นำหมู่บ้าน อาสาปศุสัตว์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ
- 2.4 จัดประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจในการจัดทำทะเบียนบ้านสุนัขและแมว
- 2.5 ให้อาสาปศุสัตว์สำรวจข้อมูลจำนวนสุนัขและแมว เพื่อนำข้อมูลสุนัขและแมว ส่งต่อให้เจ้าหน้าที่รับขึ้นทะเบียนสุนัขและแมว เพื่อบันทึกข้อมูลในเล่มทะเบียน
- 2.6 นำทะเบียนบ้านสุนัขและแมวส่งคืนเจ้าของสัตว์เลี้ยง
- 2.7 กรณีเจ้าของสัตว์เลี้ยงนำสัตว์ตัวใหม่เข้ามาเลี้ยง หรือเกิดขึ้นใหม่ให้นำทะเบียนบ้านสุนัขและแมว ไปรับการขึ้นทะเบียนสุนัขและแมว
- 2.8 ปลอ่ยขบวนอาสาปศุสัตว์เพื่อให้บริการฉีดวัคซีน ทำหมันสุนัขและแมวอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

3. สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

4. จัดเวทีชาวบ้าน/ประชาคมชาวบ้าน/ประชุมชี้แจง เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่

5. การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ

ได้แก่ หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ประกาศข่าว สปอตโฆษณา แผ่นพับ ใบปลิว รถประชาสัมพันธ์ กิจกรรมอบรมให้ความรู้ เวทีประชาคมต่าง ๆ บอร์ดประชาสัมพันธ์ และการประชุมประจำเดือน เป็นต้น

6. การอบรมให้ความรู้แก่เด็กและนักเรียนในโรงเรียนเขตพื้นที่

7. ให้ความรู้ และซักซ้อมแนวทางการดำเนินงาน การควบคุม ป้องกัน โรคพิษสุนัขบ้า

แก่ผู้นำหมู่บ้าน และอาสาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

8. การจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่น

8.1 การจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่น เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์

8.2 การจัดทำข้อบัญญัติ เรื่อง การควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในเขตพื้นที่

9. บูรณาการการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ ปศุสัตว์จังหวัด ปศุสัตว์อำเภอ

หน่วยงานสาธารณสุข อาสาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน และประชาชนในพื้นที่

การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์สัตว์ ของสมาคมพิทักษ์สัตว์ (ไทย)

การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์จะดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสมตามหลักสวัสดิภาพสัตว์เป็นเรื่องที่สมควรต้องพิจารณาโดยรอบคอบ ทั้งในด้านงบประมาณ โครงสร้าง นโยบาย บุคลากรและจำนวนสัตว์

1. รูปแบบนโยบาย

เงื่อนไขในการขอรับอุปการะสัตว์มีผลต่อโอกาสหรือความเป็นไปได้ในการหาบ้านใหม่และต่อจำนวนหรือระยะเวลาที่สัตว์ต้องอยู่ในสถานสงเคราะห์ ทั้งนี้ สถานสงเคราะห์อาจเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือแบบผสมผสานได้ตามความเหมาะสม

เงื่อนไขที่ 1 ให้เฉพาะผู้ขอรับอุปการะที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด อาทิ ต้องมีรั้วรอบขอบชิด จำนวนหรือประเภทสัตว์เลี้ยงที่มีอยู่แล้ว เป็นต้น เป็นการสร้างข้อจำกัดที่ลดโอกาสได้รับการอุปการะของสัตว์ และอาจถูกมองว่าลำเอียง

เงื่อนไขที่ 2 ให้หลังจากผ่านการตรวจเยี่ยมบ้านของผู้ขอรับอุปการะ สร้างความมั่นใจให้สถานสงเคราะห์ แต่ต้องใช้เวลาและกำลังคนมาก

เงื่อนไขที่ 3 ให้เฉพาะผู้ขอรับอุปการะที่ยินดีชำระค่าบำรุง เช่น ค่าลงทะเบียน ค่าฉีดวัคซีนรวมหรือค่าบำรุงสถานสงเคราะห์มีประโยชน์ ทั้งต่อรายได้ของสถานสงเคราะห์ และเป็นการเสริมสร้างความรับผิดชอบเบื้องต้น เพราะหากไม่สามารถจ่ายค่าบำรุงก็ยากจะรับผิดชอบต่อค่าเลี้ยงดู นอกจากนี้สัตว์เลี้ยงได้มาฟรีมักด้อยคุณค่า หรืออาจถูกนำไปหาประโยชน์โดยมิชอบ ในขณะเดียวกันก็อาจมีผลต่อจิตใจของผู้ขอรับอุปการะและไม่ใช้หลักประกันการเอาใจใส่หรือทอดทิ้ง

เงื่อนไขที่ 4 ให้เฉพาะผู้ขอรับอุปการะที่ผ่านการสัมภาษณ์ โดยอาจสัมภาษณ์ส่วนตัวหรือทางเอกสาร

2. การเมตตาฆาตหรือการุณยฆาต

เป็นสถานการณ์สำหรับสัตว์ที่ทุกข์ทรมานจากความเจ็บป่วยที่ไม่อาจเยียวยารักษาหรือสัตว์พิการถึงที่สุด โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีสุนัขจรจัดจำนวนมาก ไม่เพียงสิ้นเปลืองงบประมาณค่าใช้จ่ายยังส่งผลต่อสวัสดิภาพด้วย จำนวนสุนัขในสถานสงเคราะห์ต้องอยู่ อย่างแออัด ดูแลไม่ทั่วถึง กัดทำร้าย และแย่งชิงกัน จึงอาจต้องพิจารณาเมตตาฆาตในกรณีรุนแรง อาทิ สัตว์เป็นโรคติดต่อ

ร้ายแรงรักษาไม่หาย ทุกข์ทรมานจากความพิการจนเคลื่อนไหวไม่ได้ สัตว์ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว หรือไม่สามารถหาบ้านได้

3. อาคารสถานที่

ต้องสามารถป้องกันการระบาดของโรคได้ มีพื้นที่กักดูอาการสำหรับสัตว์ป่วยและสัตว์เข้าใหม่ ซึ่งอยู่ห่างจากสัตว์ที่พร้อมสำหรับการอุปการะและจากผู้เยี่ยมชม

4. พื้นที่ส่วนกลาง

พื้นที่ประชาสัมพันธ์ต้อนรับ ควรมีความสะอาด ปลอดภัยและสะอาดถูกสุขอนามัยสำหรับผู้เยี่ยมชมและเพื่อภาพลักษณ์ด้านความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดจนเป็นการสร้างความมั่นใจในการดูแลสุขภาพอนามัยของสัตว์ด้วย

4.1 สำนักงานธุรการ คือ ศูนย์กลางดำเนินงานของสถานสงเคราะห์ จึงต้องสามารถติดต่อกับทุกส่วนภายในสถานสงเคราะห์ได้และมีระบบการบันทึกข้อมูลสัตว์เข้า-ออกที่ชัดเจน เพื่อให้บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ส่วนรักษาพยาบาลสัตว์ คือ เพื่อการรักษาพยาบาลสัตว์ป่วย รวมถึงการเมตตาฆ่าเมื่อจำเป็น ต้องปลอดภัยและควรอยู่ใกล้กับส่วนกักกันโรค เพื่อสะดวกแก่ลำเลียงสัตว์ มีช่องทางเข้าออกสำหรับรถขนส่งสัตว์ และเป็นเขตหวงห้ามที่มีระบบถ่ายเทอากาศต่างหากจากสันหนาท่ออื่น รวมทั้งห้องครัว ห้องเก็บ และห้องทานอาหาร (ส่วนกักกันโรคต้องมีระบบกลั่นกรองอากาศ)

4.3 ส่วนกำจัดซาก/ห้องเย็น เพื่อป้องกันมลพิษหรือกำจัดเชื้อจากซากและวัสดุติดเชื้ออื่น ๆ โดยพิจารณาทั้งด้านความพร้อมและกฎหมายว่าจะใช้วิธีกลบฝัง ตั้งเตาเผา หรือนำไปฝังทำลายที่อื่น ซึ่งอาจต้องมีตู้หรือห้องเย็นที่เหมาะสม

4.4 ส่วนเตรียมอาหารสัตว์ คือ ต้องมีระบบการประปาและระบบคัดกรองขยะของเสียจากการประกอบอาหาร ตู้เย็น ห้องเก็บวัสดุอุปกรณ์และเสบียงที่ปลอดภัยจากหนูหรือแมลงสาบ มีชั้นวางภาชนะที่ถูกสุขอนามัยและดูแลรักษาความสะอาดทุกวัน

4.5 ส่วนสุขาภิบาล คือ ควรมีพื้นที่ให้พนักงานส่วนต่าง ๆ สามารถชำระล้างร่างกายหรือเปลี่ยนเสื้อผ้าได้สะดวก และแยกออกจากส่วนบริการสาธารณะชนหากทำได้

5. พื้นที่สำหรับสัตว์

5.1 พื้น คือ ภายในส่วนพักสัตว์ควรใช้วัสดุปูพื้นที่ทำความสะอาดง่าย โดยอาจเป็นพื้นเรียบขัดมันหรือกระเบื้องที่ยาแนวชิด เพื่อหลีกเลี่ยงการสะสมของเชื้อโรค พื้นภายนอกขึ้นอยู่กับรูปแบบการเลี้ยงสัตว์ โดยอาจเป็นพื้นปูนหยาบหรือโรยกรวด ไม่แนะนำให้ปูหญ้า ทราย หรือกระเบื้อง (ลื่น)

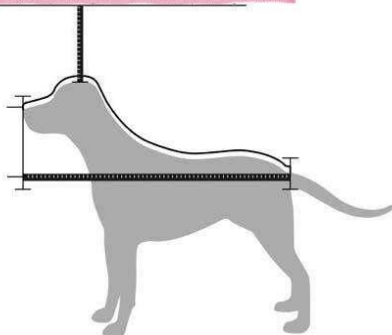
5.2 ผนัง คือ ภายในส่วนพักสัตว์ควรใช้วัสดุทำความสะอาดง่าย โดยอาจเป็นผนังขัดเรียบ แล้วทาสีน้ำมันหรือกระเบื้องที่ยาแนวชิดเพื่อหลีกเลี่ยงการสะสมของเชื้อโรค

5.3 การระบายน้ำ คือ พื้นที่สำหรับสัตว์ทั้งภายในและภายนอก ควรมีความลาดเอียงและช่องระบายน้ำที่ไหลลงได้สะดวก คล้ายห้องน้ำ และควรมีตะแกรงหรือถังดักปฏิกูลรองรับ ไม่ควรขับปฏิกูลของเสียจากสัตว์ลงทางระบายน้ำสาธารณะ โดยไม่ดักกรองหรือมีบ่อบำบัด

5.4 การจัดการเสียง เป็นปัญหาที่ยากแก่การป้องกันและแก้ไข ซึ่งจะมีผลต่อทั้งคนและสัตว์ ซึ่งมีประสาทดึกกว่ามนุษย์ ยิ่งพื้นที่ผิวอาคารสถานที่ง่ายต่อการทำความสะอาดเท่าไรก็ยิ่งเอื้อต่อการสะท้อนเสียงเท่านั้น ในทางกลับกันพื้นผิวที่ดูดซับเสียงก็มักยากต่อการรักษาความสะอาด จึงควรต้องพิจารณาใช้วัสดุเสริมอื่น ๆ อาทิ ใช้กระเบื้องยางปูพื้นทางเดินในอาคาร ใช้ช่องระบายลมช่วยลดเสียง แต่ไม่แนะนำให้ใช้พัดลมหรือเครื่องจักรในการกลบเสียงเท่าหอ เพราะจะยิ่งเป็นการรบกวนสัตว์ ส่วนด้านนอกตัวอาคารอาจใช้ผนังอิฐ พื้นโรยกรวด และปลูกต้นไม้รอบอาคารและริมรั้ว เป็นต้น

5.5 สุนัขแต่ละตัวต้องการพื้นที่ประมาณ 2 X 2 เมตร มีแสงสว่างและการถ่ายเทอากาศที่ดี ไม่ตากลมตากฝนหรือชื้นแฉะ พื้นที่ออกกำลังตัวละประมาณ 2.5 – 3.5 ตารางเมตร รั้วคอก ควรเป็นตาข่ายถักสูงอย่างน้อย 2 เมตร มีแผงกันปลายที่เอียงเข้า 45 องศา เพื่อการปีนป่าย กัดแทะและให้สุนัขมองเห็นภายนอกได้ ทั้งนี้ ไม่แนะนำให้เลี้ยงรวมกันหากมีอัตราการรับอุปการะที่เร็วด้วยเหตุผลด้านความผูกพันของสุนัข หากเลี้ยงรวมกันต้องให้ความสำคัญกับการคัดเลือกสมาชิกกลุ่ม ควรแยกสุนัขใหม่ไว้อย่างน้อย 10 วัน เพื่อดูพฤติกรรมและสุขภาพ สุนัขที่เจ็บป่วย อ่อนแอ หรือมีลูกอ่อน ไม่ควรอยู่ร่วมกับสุนัขที่แข็งแรงหรือก้าวร้าว และหากเลี้ยงรวมเพศต้องทำหมันก่อนทุกตัว

เว้นระยะอย่างน้อย 6 นิ้ว ระหว่างหัวกับเพดานราง

ความยาวลำตัวสุนัขวัดจากปลายจมูกถึงโคนหาง

สัดส่วนพื้นที่สำหรับสุนัขขนาดต่างๆ

ยาวปมแก้ว	ตารางแก้ว	ยาวปมแก้ว	ตารางแก้ว	ยาวปมแก้ว	ตารางแก้ว
7	1.17	19	4.34	31	9.51
8	1.36	20	4.69	32	10.03
9	1.56	21	5.06	33	10.56
10	1.78	22	5.44	34	11.11
11	2.01	23	5.84	36	12.25
12	2.25	24	6.25	38	13.44
13	2.51	25	6.67	40	14.69
14	2.78	26	7.11	42	16.00
15	3.06	27	7.56	44	17.36
16	3.36	28	8.03	46	18.78
17	3.67	29	8.51	48	20.25
18	4.00	30	9.00		

6. การรับสัตว์เข้า

สุนัขต้องมีการกักแยกเพื่อดูอาการอย่างน้อย 10 วัน ซึ่งควรได้รับการตรวจสอบสุขภาพภายใน 24 ชั่วโมง หรือโดยเร็วที่สุด โดยเฉพาะเมื่อมีอาการป่วยหรือบาดเจ็บ ทำวัคซีนและถ่ายพยาธิให้สัตว์ทุกตัว และต้องไม่ให้มีการใกล้ชิดหรือสัมผัสกันระหว่างสัตว์ที่อยู่ระหว่างดูอาการกับสัตว์ที่พร้อมสำหรับการรับอุปการะ ในการกักดูอาการไม่เพียงเป็นการป้องกันโรคติดต่อ ยังเอื้อต่อการศึกษาพฤติกรรมเพื่อการแยกกลุ่มและการจัดหาบ้านด้วย ควรมีการบันทึกข้อมูลด้านสุขภาพและการตรวจรักษาตั้งแต่วันที่รับเข้าและตลอดไป

7. การรับอุปการะ

วัตถุประสงค์ในการรับอุปการะควรเพื่อการหาบ้านที่เหมาะสมให้สัตว์อยู่ได้ตลอดอายุขัย ไม่ใช่เพียงเพื่อลดจำนวนสัตว์ในสถานสงเคราะห์ ซึ่งความต้องการของสัตว์และผู้ขอรับอุปการะแต่ละรายการเป็นปัจจัยสำคัญในการหาบ้านที่เหมาะสมและลดปัญหาการคืนหรือทอดทิ้งสัตว์ สำหรับสัตว์ที่มีความสมบูรณ์เหมาะสม ทั้งด้านสุขภาพและอารมณ์ควรเป็นกลุ่มหลักในการเสนอหาบ้านใหม่ สัตว์ที่มีปัญหาควรมีการชี้แจงให้ผู้ขอรับอุปการะทราบเพื่อพิจารณาให้รอบคอบก่อนตัดสินใจ

8. ปัจจัยในการรับอุปการะสัตว์

- 8.1 วัตถุประสงค์เพื่อหาบ้านที่เหมาะสมและถาวร
- 8.2 พนักงานและอาสาสมัครต้องชัดเจนในหลักเกณฑ์และขั้นตอน
- 8.3 มีข้อกำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีแบบฟอร์มเอกสารและลำดับการใช้การพิจารณาที่ชัดเจน
- 8.4 การดำเนินชีวิต ความรู้ความเข้าใจ และความรับผิดชอบของผู้ขอรับอุปการะควรเป็นส่วนสำคัญในแบบสอบถาม
- 8.5 มีการปรับปรุงเทคนิคการสรรหาและประชาสัมพันธ์หาบ้านที่เหมาะสมให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์อยู่เสมอ

9. กิจวัตรประจำ

ภาระหน้าที่ประจำ อาทิ การให้อาหาร ทำความสะอาด และบันทึกข้อมูล ควรกระทำอย่างเป็นกิจวัตรตามระยะเวลาและลำดับที่กำหนด โดยบุคลากรประจำที่ได้รับมอบหมาย

- 9.1 ตรวจสอบสภาพคอก กรง และตัวสัตว์
- 9.2 ตรวจสอบอุณหภูมิและการถ่ายเทอากาศ

- 9.3 ฆ่าเชื้อทำความสะอาดคอก กรง และอาคาร
- 9.4 ฆ่าเชื้อทำความสะอาดวัสดุอุปกรณ์สำหรับสัตว์
- 9.5 จัดเตรียมและให้อาหารสัตว์
- 9.6 ให้สัตว์ออกกำลังกายและทำความสะอาดตัวสัตว์
- 9.7 เตรียมความพร้อมสำหรับผู้ที่มาเยี่ยมสถานที่
- 9.8 เวลาพักของพนักงานและอาสาสมัคร
- 9.9 เวลานำสัตว์เข้านอนต้องตรวจสอบสภาพคอก กรง และอุณหภูมิอีกครั้ง

10. การให้อาหารสัตว์

ไม่ควรใช้เวลาในการเตรียมอาหารนานเกินไป ควรใช้เวลาในการเอาใจใส่สัตว์ให้มาก จะดีกว่า อาหารกระป๋องและอาหารแห้งต่างก็มีสารอาหารเพียงพอ แต่อาหารแห้งมีส่วนช่วยบำรุงฟันและช่วยให้ขับถ่ายแห้ง ซึ่งสะดวกและประหยัดเวลา ในการทำความสะอาด ไม่ควรให้อาหารเหลือแก่สัตว์ ในสถานสงเคราะห์ เพราะอาจมีผลต่อสุขภาพ ทั้งนี้ ควรกำหนดตารางเวลาการให้อาหารอย่างเคร่งครัด เป็นลายลักษณ์อักษร โดยอาจมีกระดานไวท์บอร์ด ไว้เพื่อเป็นข้อมูลและไม่ควรเปลี่ยนแปลงตารางเวลาหรือ ผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งจะมีผลต่อสุขภาพและความเคยชินของสัตว์ ในการนี้ คุณภาพอาหารควรมาก่อนราคา อาหารเพื่อให้แน่ใจว่า ได้รับสารอาหารครบถ้วน มีน้ำสะอาดตลอดเวลา ไม่ให้สัตว์ออกกำลังกายที่หลังอาหาร ไม่เปลี่ยนตารางอาหารกะทันหัน และไม่ให้อาหารมากเกินไป (การให้อาหารแช่แข็งในฤดูร้อนที่หลายแห่ง นิยมกระทำไม่ควรใช้กับอาหารหลักของสัตว์)

11. สุขอนามัย

การรักษาความสะอาดเป็นประจำและเป็นระบบเป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันการเกิดเชื้อ และแพร่ระบาดของโรค จึงควรทำเป็นกิจวัตรประจำวัน ประจำสัปดาห์ และประจำเดือน

11.1 ทำความสะอาดกรงและพื้นคอกทุกวัน โดยนำสัตว์และวัสดุเครื่องใช้ที่เคลื่อนย้ายได้ ออกจากกรงขณะทำความสะอาด หากไม่สะดวกพื้นผนังห้องหรือเรือนพักสัตว์ อาจทำวันเว้นวันหรือ ทุกสาม – สี่วันก็ได้ ขึ้นอยู่กับการใช้แต่ควรเป็นแบบแผนไม่ใช่ทำเฉพาะที่คิดว่าว่าง

11.2 ภาชนะสำหรับสัตว์ก็ควรเป็นวัสดุที่ทนทานและรักษาความสะอาดง่าย ต้องฆ่าเชื้อทำความสะอาดทุกวัน มีการป้องกันหนู แมลงสาป

11.3 มีมาตรการป้องกันโรคและสังเกตอาการของสัตว์และตัวสัตว์ หากพบความผิดปกติต้องแยกออกมารักษา และรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันหรือระบาดของโรคจากทางราชการด้วย

12. ฐานข้อมูล

ข้อมูลประวัติสัตว์และการดำเนินงานของสถานสงเคราะห์ไม่เพียงมีผลต่อศักยภาพ การจัดหาทุน ยังหลีกเลี่ยงปัญหาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งเป็นการบันทึกและเก็บรักษาด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น แบบฟอร์ม แบบสอบถาม ประชาสัมพันธ์ อุปนิสัยสัตว์ เอกสารเฉพาะผู้เกี่ยวข้อง (ประวัติผู้ขอรับอุปการะและเจ้าของเก่า) เอกสารการเงินและฝ่ายบุคคล เป็นต้น

13. บุคลากร

พนักงานและอาสาสมัครมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านสวัสดิภาพสัตว์ ประชาสัมพันธ์และการจัดหาทุน การฝึกอบรมและจัดสรรหน้าที่อาสาสมัครควรมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับพนักงานประจำ โดยอาจแยกเป็นแบบประจำและรายวัน ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของงานและเงื่อนไขเวลา พนักงานและอาสาสมัครที่ต้องสัมผัสหรือใกล้ชิดกับสัตว์ ต้องมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ทั้งสองฝ่ายต้องมีความกลมเกลียวกันมีเชื่อนั้นอาจมีผลเสียต่อภาพลักษณ์และสวัสดิภาพสัตว์

13.1 จัดทำเอกสารหน้าที่สำหรับพนักงานและอาสาสมัครแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน

13.2 กำหนดคุณสมบัติที่ต้องการในแต่ละหน้าที่ให้สอดคล้องกับทักษะและบุคลิกของผู้สมัคร

13.3 ทำการสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้สมัครแต่ละคนได้แสดงออกถึงบุคลิก แรงจูงใจ และความคาดหวัง

13.4 ชี้แจงมาตรการป้องกันและความเสี่ยงที่ผู้สมัครพึงทราบ อาทิ ปัญหาพฤติกรรมสัตว์ สภาพการทำงาน สุขอนามัย และการป้องกันโรค บางหน้าที่อาจจำเป็นต้องให้อาสาสมัครรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

เทศบาลเมืองหัวหิน โดยมูลนิธิศูนย์รักษาสุนัขหัวหิน ในพระบรมราชูปถัมภ์

1. การดำเนินการ

มูลนิธิศูนย์รักษาสุนัขหัวหิน ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 38/99 หมู่บ้านเขาน้อย ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยในปี พ.ศ. 2546 ศูนย์รักษาสุนัขหัวหินเกิดขึ้นตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ต้องการให้ศูนย์รักษาสุนัขหัวหิน เป็นแหล่งพักพิงของสุนัขจรจัดและสุนัขที่เจ้าของทอดทิ้ง อีกทั้งเป็นโครงการต้นแบบตัวอย่างของท้องถิ่นอื่น ๆ (Pilot Project) ในการดูแลบริหารจัดการสุนัขเร่ร่อนอย่างมีระบบและครบวงจร ดูแลให้สุนัขจรจัดเหล่านั้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ด้วยทุนทรัพย์พระราชทานตั้งต้นจำนวน 5,000,000 บาท จากการจำหน่ายเสื้อคุณทองแดง แบ่งเป็นทุนในการดำเนินการก่อสร้างอาคารสถานที่ของศูนย์ฯ จำนวน 4,000,000 บาท โดยมีมอบหมายให้สำนักงานชลประทานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ (กองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ส่วนอีก 1,000,000 บาท เป็นทุนในการจัดตั้งมูลนิธิศูนย์รักษาสุนัขหัวหินในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยเทศบาลได้ยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งเป็นมูลนิธิฯ เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2546 มีนายดิศธร วัชรโรทัย รองเลขาธิการพระราชวังเป็นประธานกรรมการมูลนิธิฯ และมอบให้เทศบาลเมืองหัวหินเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงานโครงการ

บนพื้นที่กว่า 20 ไร่ ของศูนย์รักษาสุนัขหัวหิน ได้รับการสนับสนุนจากวัดเขาอติสุกโต ใช้เป็นสถานที่ในการก่อสร้างอาคารสำนักงาน บ้านพัก และโรงเรือนสุนัข

เทศบาลเมืองหัวหินสนับสนุนงบประมาณในการจัดสร้างระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ได้แก่ ไฟฟ้า โทรศัพท์ อุปกรณ์ทางการแพทย์ และบุคลากรเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ โดยเทศบาลเมืองหัวหินได้บรรจุเจ้าหน้าที่ในกองสาธารณสุขทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการดำเนินงานในศูนย์รักษาสุนัข บริหารจัดการงบประมาณโดยจัดสรรงบอุดหนุนให้แก่มูลนิธิและดำเนินการตามระเบียบในการเบิกจ่ายงบประมาณ

ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหา

มูลนิธิศูนย์รักษาสุนัขหัวหิน เกิดขึ้นด้วยน้ำพระราชหฤทัยอันเปี่ยมล้นไปด้วยความเมตตาของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงห่วงใยสุนัขจรจัด สัตว์เลี้ยงที่ถูกทอดทิ้งครั้งเสด็จแปรพระราชฐานประทับ ณ วังไกลกังวล เมื่อปี พ.ศ. 2546 ทรงตระหนักถึง ปัญหาของสุนัขจรจัดและสุนัขเร่ร่อนในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาล เมือง ด้วยปริมาณของสุนัขจรจัดที่มีอยู่เป็นจำนวนมากตามชายหาด ชุมชนย่านการค้า และสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งนับวันมีแต่จะเพิ่มปริมาณมากขึ้น หากไม่ได้รับการแก้ไขควบคุมบริหารจัดการอย่างถูกวิธี ก็จะเป็นเหตุให้เกิด โรคพิษสุนัขบ้าติดต่อมาสู่มนุษย์ได้ ซึ่งนับเป็นการสูญเสียที่ประมาณค่ามิได้หากเกิดขึ้น

การดำเนินการจัดการปัญหา

มูลนิธิศูนย์รักษาสุนัขหัวหินมีขั้นตอนการดำเนินงาน โดยเริ่มจากประชาชนเขียนใบคำร้อง จากนั้น เจ้าหน้าที่เทศบาลฯ จะออกจับสุนัข นำเข้าสู่ศูนย์รักษาสุนัขเพื่อทำประวัติและคัดกรอง โดยแยกเพศเพื่อทำหมัน และแยกอาการเพื่อทำการรักษาหากพบว่า เจ็บป่วยเมื่อเข้าสู่โซนแรกจับ จะมีการกักดูอาการ 14 วัน แล้วจึง นำเข้าสู่โซนเลี้ยง แล้วจึงคัดเลือกสุนัขดี เพื่อเข้าสู่โครงการสุนัขให้เลือด กรณีสุนัขนั้นสามารถให้เลือดได้ ก็จะถูก ส่งเข้าสู่โซนให้เลือดหรือนำเข้าสู่โซนสุนัขหาบ้านใหม่ หรือหากสุนัขตาย จะนำไปเข้าเตาเผาสุนัขและสัตว์เลี้ยง ไร้มลพิษ

2. ปัจจุบัน ศูนย์รักษาสุนัขหัวหินมีการดำเนินต่าง ๆ ดังนี้

2.1 กิจกรรมราราบำบัด (มีประชาชนและนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าใช้บริการ)

2.2 ธนาคารเลือด (Blood Bank)

ธนาคารเลือด เป็นการคัดเลือกสุนัขจรจัดที่มีคุณลักษณะดีและแข็งแรงนำมาแยกเลี้ยงและ นำเลือดไปตรวจสอบตามกระบวนการทางงานสัตวแพทย์ เมื่อผ่านการตรวจแล้วก็นำเลือดไปใช้ช่วยเหลือสุนัข ที่บาดเจ็บตัวอื่นได้ ส่วนตัวที่ไม่ผ่านกระบวนการก็นำกลับมาเลี้ยงและให้ยาหรือวิตามินตามแพทย์สั่ง เพื่อนำกลับไปตรวจเช็คครั้งต่อไป นับว่าเป็นสิ่งที่สุนัขจรจัดมีประโยชน์ช่วยเหลือเพื่อนสุนัขด้วยตัวเอง เรียกว่า โครงการ “สุนัขช่วยสุนัข”

3. โครงการเตาเผาสุนัขและสัตว์เลี้ยงไร้มลพิษ

โครงการเตาเผาสุนัขและสัตว์เลี้ยงไร้มลพิษ เป็นโครงการที่จะแก้ไขปัญหาการกำจัดซากสัตว์เลี้ยงของสุนัขในศูนย์และสุนัขของประชาชน เพราะเป็นกระบวนการจัดการซากของสัตว์เลี้ยงที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่เรียกว่า “เตาเผาไร้มลพิษ ไร้ก๊อสน์ ไร้ควัน” ซึ่งเป็นเตาเผาที่ได้รับมาตรฐานและผ่านการตรวจสอบ

ผลการดำเนินการในเบื้องต้น

1. ปัจจุบันมีสุนัขในความรับผิดชอบเป็นจำนวน 1,280 ตัว จากแหล่งต่าง ๆ ในพื้นที่อำเภอหัวหิน พื้นที่รองรับได้ 812 ตัว
2. ได้ดำเนินการทำหมันและรณรงค์เรื่องการเลี้ยงอย่างมีความรับผิดชอบ
3. มีสุนัขที่สามารถเป็นสุนัขให้เลือดได้ จำนวน 30 ตัว

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมาย	รายละเอียด
1. อำนาจหน้าที่ 1.1 พระราชบัญญัติจัดตั้ง (1) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 67 (3) (2) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 50 (4) มาตรา 53 (1) มาตรา 56 (1) และ (3) (3) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และแก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับกฎกระทรวง พ.ศ. 2541 (14) ใน มาตรา 48 (8) (4) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 62 (14) แห่ง 1.2 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 1.3 บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การกิจอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 (เรื่องเสร็จที่ 442/2559)	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการป้องกันและระงับโรคติดต่อ การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น สัตวแพทย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายฉบับได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการป้องกันและระงับโรคติดต่อหรืออำนาจหน้าที่ในด้านการสาธารณสุขไว้ อีกทั้งบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ได้กำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรค

กฎหมาย	รายละเอียด
2. สัตว์ควบคุม 2.1 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 2.2 กฎกระทรวงกำหนดสัตว์ควบคุมและระยะเวลาการฉีดวัคซีน พ.ศ. 2560 3. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า 3.1 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535	พิษสุนัขบ้าให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น สัตวแพทย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องดำเนินการหลายประการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งเป็นโรคติดต่อ ตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออีกด้วย ให้สุนัขหรือสัตว์อื่นที่กำหนดในกฎกระทรวงเป็นสัตว์ควบคุมตามมาตรา 4 ให้แมวเป็นสัตว์ควบคุมตามมาตรา 4 เจ้าของสุนัขต้องจัดการให้สุนัขได้รับการฉีดวัคซีนครั้งแรก เมื่ออายุ 2 – 4 เดือน และครั้งต่อไปตามที่กำหนดในใบรับรองการฉีดวัคซีน (มาตรา 5) - กรณีที่สัตวแพทย์หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์เป็นผู้ฉีดวัคซีน เจ้าของสัตว์ต้องเสียค่าธรรมเนียม ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 <u>สำหรับอัตราค่าธรรมเนียม มีดังนี้</u> - การฉีดวัคซีน ตัวละ 17 บาท - เครื่องหมายประจำตัวสัตว์ตามมาตรา 6 หรือมาตรา 7 อันละ 2 บาท - ใบรับรองการฉีดวัคซีนตามมาตรา 6 หรือมาตรา 7 ฉบับละ 1 บาท เมื่อสัตว์ได้รับการฉีดวัคซีนแล้ว ต้องติดเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ที่ตัวสัตว์ให้เห็นชัดเจน (มาตรา 6) - กรณีที่เจ้าของสุนัขแจ้งให้สัตวแพทย์หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ไปทำการฉีดวัคซีนให้แก่สุนัข ณ สถานที่ของเจ้าของสุนัข เจ้าของต้องเสียค่าใช้จ่ายตามประกาศกำหนด

กฎหมาย	รายละเอียด
3.2 ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดเขตท้องที่ทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่สัตว์ควบคุมโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 3.3 คำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ 128/2562 ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 เรื่องมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์ 3.4 คำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ 129/2562 ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 เรื่องมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ออกประกาศตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์	ให้เขตท้องที่ทุกจังหวัดและเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร เป็นเขตท้องที่ทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่สัตว์ควบคุม โดยไม่เสียค่าธรรมเนียมตามอัตราตามที่กฎหมายกำหนด ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2562 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2562 โดยยกเลิกประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดเขตท้องที่ทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่สัตว์ควบคุม โดยไม่เสียค่าธรรมเนียม ลงวันที่ 1 มีนาคม 2560 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมปศุสัตว์ ในการออกประกาศตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 และเมื่อผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแล้ว ให้แจ้งกรมปศุสัตว์ทราบด้วย ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมปศุสัตว์ ในการออกประกาศตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 และเมื่อผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแล้ว ให้แจ้งกรมปศุสัตว์ทราบด้วย
4. การจับสัตว์ 4.1 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535	ในที่สาธารณะ ถ้าปรากฏว่าสัตว์สุนัขหรือแมวใด ไม่มีเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ตามมาตรา 6 หรือมาตรา 7 หรือมีแต่เป็นเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ปลอม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจจับสัตว์ควบคุมนั้น เพื่อกักขัง ถ้าไม่มีเจ้าของมาขอรับคืนภายในห้าวัน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจทำลายสัตว์ควบคุมนั้นได้ตามมาตรา 9

กฎหมาย	รายละเอียด
4.2 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 4.3 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535	ให้สัตวแพทย์มีอำนาจเข้าไปในบ้าน โรงเรือน หรือสถานที่ เพื่อสอบถาม ฉีดวัคซีน นำหัวสัตว์ที่ตายแล้ว หรือ มีเหตุสงสัยว่าตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าไปตรวจชันสูตร และหรือสั่งให้เจ้าของสัตว์ทำลายซากสัตว์ที่ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าด้วย วิธีฝังหรือวิธีอื่นใด ตามมาตรา 10 สัตวแพทย์มีอำนาจเรียกตรวจยานพาหนะหรือเข้าไปในอาคารหรือสถานที่อื่นใดเพื่อตรวจโรค ตามมาตรา 40 ท้องถิ่นสามารถกำหนดส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของพื้นที่เป็นเขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์อาจกำหนดเป็นเขตห้ามเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์บางชนิดหรือบางประเภท โดยเด็ดขาดหรือ ไม่เกินจำนวนที่กำหนด ตามมาตรา 29 เจ้าพนักงานท้องถิ่นพบสัตว์โดยไม่ปรากฏเจ้าของในที่สาธารณะอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 29 เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกักสัตว์อย่างน้อย 30 วัน เพื่อรอผู้มารับ หากไม่มีผู้มารับเจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถขายทอดตลาดหรือทำลายได้ตามสมควร ตามมาตรา 30
5. การขึ้นทะเบียนสุนัขและการเฝ้าระวังการเคลื่อนย้ายสุนัขเข้าออกในพื้นที่ 5.1 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 20	ในกรณีที่สัตวแพทย์เห็นว่า โรคระบาดที่ตรวจพบในท้องที่ที่รับผิดชอบจะระบาดออกไป หรือท้องที่อื่นที่ติดต่อกับท้องที่นั้นจะระบาดเข้ามา และท้องที่ที่รับผิดชอบนั้น ยังไม่มีการประกาศให้เป็นเขตโรคระบาดหรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาดตามมาตรา 21 ให้สัตวแพทย์มีอำนาจประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวในท้องที่ที่รับผิดชอบมีรัศมีไม่เกิน 5 กิโลเมตร จากที่ที่ตรวจพบโรคระบาดนั้น และให้ระบุนิคมของสัตว์และโรคระบาดรวมทั้งสัตว์และซากสัตว์ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศด้วย

กฎหมาย	รายละเอียด
5.2 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 29 6. การจัดสวัสดิภาพสัตว์ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557	ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับได้ 30 วัน นับแต่วันประกาศและให้ปิดไว้ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเทศบาล ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่ชุมชนภายในท้องถิ่นนั้น ท้องถิ่นสามารถกำหนดส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของพื้นที่เป็นเขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ อาจกำหนดเป็นเขตห้ามเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์บางชนิดหรือบางประเภท โดยเด็ดขาดหรือไม่เกินจำนวนที่กำหนด เนื่องจากในการขึ้นทะเบียนสุนัขและแมวจะเป็นวิธีการที่กำหนดจำนวนสุนัขที่ดีที่สุด เพราะสามารถดำเนินการเฝ้าระวังการเคลื่อนย้ายสุนัขเข้าออกในพื้นที่ได้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ (1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ที่มีการบรรจุเรื่องการขึ้น/จดทะเบียนสุนัข (2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นออกระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือประกาศ เรื่องวิธีและขั้นตอนขึ้น/จดทะเบียนโดยอาศัยอำนาจตามข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ นิยาม “การจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ “เจ้าของสัตว์” หมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย

กฎหมาย	รายละเอียด
7. การขึ้นทะเบียนสถานสงเคราะห์สัตว์ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557	“สถานสงเคราะห์สัตว์” หมายความว่า สถานที่สำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ หรือสถานที่สำหรับใช้ในการให้ความช่วยเหลือหรืออภิบาลสัตว์ที่ถูกทอดทิ้ง สัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ หรือสัตว์ที่ถูกกระทำการทารุณกรรม ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่ไม่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือไม่แสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ต่อนายทะเบียน (ผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์แต่งตั้ง ตามประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียน ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้แก่ ปศุสัตว์จังหวัดและปศุสัตว์กรุงเทพมหานคร) สำหรับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอขึ้นทะเบียนเป็นไปตามประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ และสถานสงเคราะห์สัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ตามมาตรา 14 และตามมาตรา 15 ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา 14 แล้ว อาจได้รับการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ดังนี้ (1) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ (2) การควบคุมปริมาณสัตว์และการป้องกันโรคระบาดสัตว์ภายในสถานสงเคราะห์สัตว์ (3) การอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

กฎหมาย	รายละเอียด
8. การจัดสวัสดิภาพสัตว์ 8.1 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 8.2 ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2561	การจัดสวัสดิภาพสัตว์ดำเนินการ ดังนี้ 1. ให้เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2561 (มาตรา 22) 2. ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร (มาตรา 23) 3. การขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง เจ้าของสัตว์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2561 (มาตรา 24) สัตว์ที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสม ประกอบด้วย อาหารและน้ำ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดีการควบคุมป้องกันโรคและการรักษาเมื่อสัตว์ป่วยหรือบาดเจ็บไม่ให้สัตว์เกิดความเครียดหวาดกลัว เจ็บปวดหรือทุกข์ทรมาน และสัตว์ได้มีการแสดงออก ซึ่งพฤติกรรมตามธรรมชาติที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและพละนาามัยของสัตว์ (ข้อ 4)
9. ค่าใช้จ่าย 9.1 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562	(1) เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล อาจจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม (2) เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำทะเบียนสัตว์ให้เป็นปัจจุบันตามแบบที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด (3) การก่อสร้างสถานสงเคราะห์ให้เป็นไปตามแบบรูปรายการก่อสร้างที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด

กฎหมาย	รายละเอียด
9.2 ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง ลักษณะและรายละเอียดของรายการอัตราขั้นสูง – ขั้นต่ำของค่ารักษาพยาบาลและค่าบริการในสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. 2559 10. การขายหรือขายทอดตลาดสัตว์ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 30	(4) เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลอาจร้องขอให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์แทนได้ (5) เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการกักสัตว์และจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้ เช่น ค่าก่อสร้างสถานสงเคราะห์ ค่าอาหาร ค่าทำหมัน ค่าเวชกรรม ค่าตรวจวินิจฉัย และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จำเป็นหรือเกี่ยวเนื่องกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ (6) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถอุดหนุนเงินให้เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ของตนได้เมื่อได้รับการร้องขอจากเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดอัตราค่ารักษาพยาบาลและค่าบริการ ได้แก่ ค่าที่พักรักษาตัว ค่าตรวจวินิจฉัยทางเทคนิคการสัตวแพทย์และทางพยาธิวิทยา ค่าตรวจวินิจฉัยและรักษาทางรังสีวิทยา ค่าเวชกรรมป้องกัน และค่าทำหมัน กรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพบสัตว์ในที่หรือทางสาธารณะอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 29 โดยไม่ปรากฏเจ้าของให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกักสัตว์เป็นเวลาอย่างน้อยสามสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดแล้วยังไม่มีผู้ใดมาแสดงหลักฐานการเป็นเจ้าของเพื่อรับสัตว์คืนสัตว์นั้นตกเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ถ้าการกักสัตว์ไว้อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สัตว์นั้นหรือสัตว์อื่นหรือต้องเสียค่าใช้จ่ายเกินสมควร เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะขายหรือขายทอดตลาดสัตว์ก่อนกำหนดเวลาดังกล่าวได้ เงินที่ได้จากการขายหรือขายทอดตลาด เมื่อหักค่าใช้จ่ายในการขายหรือขายทอดตลาดและค่าเลี้ยงดูสัตว์แล้ว ให้เก็บรักษาไว้แทนสัตว์

กฎหมาย	รายละเอียด
11. สถานประกอบกิจการที่เป็นอันตราย 11.1 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมสถานประกอบกิจการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2545 11.2 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ 2558	กรณีที่มีได้มีการขายหรือขายทอดตลาดสัตว์ และ เจ้าของสัตว์มาขอรับสัตว์คืนภายในกำหนดเวลา (30 วัน) เจ้าของสัตว์ต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการเลี้ยงดูสัตว์ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามจำนวนที่ได้จ่ายจริง กรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพบสัตว์เป็นโรคติดต่อ ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อประชาชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจทำลายหรือจัดการตามที่เห็นสมควรได้ ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้ “สถานประกอบกิจการ” หมายความว่า สถานที่ที่ใช้ในการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในมาตรา 31 แห่ง พระราชบัญญัติการสาธารณสุข ข้อ 2 ผู้ดำเนินกิจการในสถานประกอบกิจการ ประเภทที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมและมีผลใช้บังคับในท้องถิ่นนั้นแล้ว ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้ สถานประกอบกิจการที่ตั้งอยู่ในเขตที่กฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร มีผลใช้บังคับ หรือสถานประกอบกิจการใดที่เข้าข่ายเป็นโรงงานหรือมีการประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตราย จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ข้อ 3) 1. กิจการที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง 2. การเพาะพันธุ์เลี้ยงและการอนุบาลสัตว์ทุกชนิด

กฎหมาย	รายละเอียด
12. การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557	3. การประกอบกิจการเลี้ยง รวบรวมสัตว์ หรือธุรกิจอื่นใดอันมีลักษณะทำนองเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนเข้าชมหรือเพื่อประโยชน์ของกิจการนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บ ค่าดูหรือค่าบริการในทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์ โดยไม่มีเหตุอันสมควร (มาตรา 20) และ การกระทำที่ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ มีดังนี้ (มาตรา 21) 1. การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร 2. การฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ 3. การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ 4. การฆ่าสัตว์ในกรณีที่สัตว์แพทย์เห็นว่าสัตว์ป่วยพิการ หรือบาดเจ็บและไม่สามารถเยียวยาหรือรักษาให้มีชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากความทุกข์ทรมาน 5. การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา 6. การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน 7. การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายสัตว์ ซึ่งเข้าลักษณะของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ โดยผู้ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์หรือผู้ซึ่งได้รับยกเว้นให้กระทำได้โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตวแพทย์สภาตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์

กฎหมาย	รายละเอียด
13. การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 14. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. 628/2554 คดีหมายเลขแดงที่ อ.764/2556	8. การตัด หู หาง ขน เขา หรืองา โดยมีเหตุอันสมควร และไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์หรือการดำรงชีวิตของสัตว์ 9. การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น 10. การกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ 11. การกระทำอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ โครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น ต้องปฏิบัติตามข้อ 4 โดยมีวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามข้อ 9 กรณีกรุงเทพมหานครออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ในที่สาธารณะ กำหนดนิยาม คำว่า “เจ้าของสุนัข” หมายความว่ารวมถึงผู้ครอบครองสุนัขหรือผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำด้วยการให้คำนิยามความหมายของคำว่า “เจ้าของสุนัข” ที่มีผลทำให้ประชาชนที่เพียงแค่ให้อาหารแก่สุนัขจรจัดเป็นประจำด้วยความเมตตาต้องมีภาระหน้าที่ในการพาสุนัขจรจัดไปฝังไมโครชิปและจดทะเบียนสุนัข มิเช่นนั้นอาจทำให้บุคคลนั้นกระทำความผิดกฎหมาย ทั้งที่หน้าที่ในการจัดการ ควบคุมดูแลสุนัขจรจัดเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร กลับผลักภาระดังกล่าวมาให้กับประชาชน การให้บทนิยามของคำว่า “เจ้าของสุนัข” ที่ให้หมายความรวมถึง ผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำด้วย จึงเป็นข้อบัญญัติที่สร้างขั้นตอน โดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควรและไม่ชอบด้วยกฎหมาย

กฎหมาย	รายละเอียด
15. บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสร็จที่ 421/2562 เรื่อง หน้าที่และอำนาจในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดของกรมปศุสัตว์และ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีเทศบาลตำบลเขาน้อย	กรณีการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดที่อาศัยอยู่ในที่ดินของเอกชน เห็นว่า มาตรา 10 และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 กำหนดให้สัตวแพทย์มีอำนาจเข้าไปในบ้าน โรงเรือน หรือสถานที่อันเป็นที่ดินของเอกชน เพื่อดำเนินการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดกับสุนัขจรจัดได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการแพร่ระบาดของโรคพิษสุนัขบ้า หรือได้รับแจ้งหรือมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าสุนัขนั้นมีอาการของโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 กำหนดคํานิยามคำว่า “สัตวแพทย์” หมายความว่า สัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์หรือของราชการส่วนท้องถิ่น ดังนั้น สัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์และขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่างมีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการตามมาตรา 10 และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งหากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบุคลากรในตำแหน่งสัตวแพทย์ก็สามารถเข้าไปดำเนินการกับสุนัขจรจัดในที่ดินของเอกชนได้ แต่หากไม่มีบุคลากรในตำแหน่งสัตวแพทย์จึงไม่มีอำนาจตามบทบัญญัติดังกล่าวในการเข้าไปในที่ดินของเอกชนเพื่อจัดการปัญหา หน้าที่นั้น จึงเป็นภาระของสัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์ที่จะต้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตนต่อไป เมื่อเทศบาลตำบลเขาน้อยแจ้งไปยังสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เพื่อขอให้จัดส่งสัตวแพทย์ไปร่วมกับเทศบาลตำบลเขาน้อย เพื่อเข้าไปจัดการปัญหาสุนัขจรจัดในที่ดินเอกชน จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่จะต้องร่วมมือกับเทศบาลตำบลเขาน้อย เพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่ราษฎรให้ลุล่วงไปโดยเร็ว

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พ.ร.บ.โรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

เจ้าของสัตว์ต้องควบคุม
ให้สัตว์ได้รับวัคซีน
จากสัตวแพทย์ (ม.5)

พ.ร.บ.รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ
บ้านเมือง พ.ศ. 2535 (ม.22,ม.28)

ห้ามปล่อยหรือนำสัตว์ไป
ในที่ห้ามเข้า
หากสัตว์ขับถ่าย
ต้องเก็บให้หมด

ห้ามจูงไล่ หรือต้อนสัตว์
ลงไปในทางน้ำ
ที่มีป้ายห้าม

ห้ามปล่อยหรือจูงสัตว์เข้าไป
ในบริเวณสถานที่ราชการหรือ
รัฐวิสาหกิจที่ปลูกหญ้าหรือ
ต้นไม้และปิดป้ายห้ามเข้าไว้

พ.ร.บ.ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557
และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัด
สวัสดิภาพสัตว์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562

จัดให้สัตว์มีที่อยู่ น้ำ
อาหาร ทำหมัน และ
เวชกรรม

สถานสงเคราะห์สัตว์

ค่าใช้จ่ายในการจัดให้
สัตว์ที่มีอยู่ น้ำ อาหาร
ฉีควัคซีน ทำหมัน และ
เวชกรรม

การขึ้นทะเบียน
สถานสงเคราะห์สัตว์

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

